

LETO XXII. Štev. 256

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

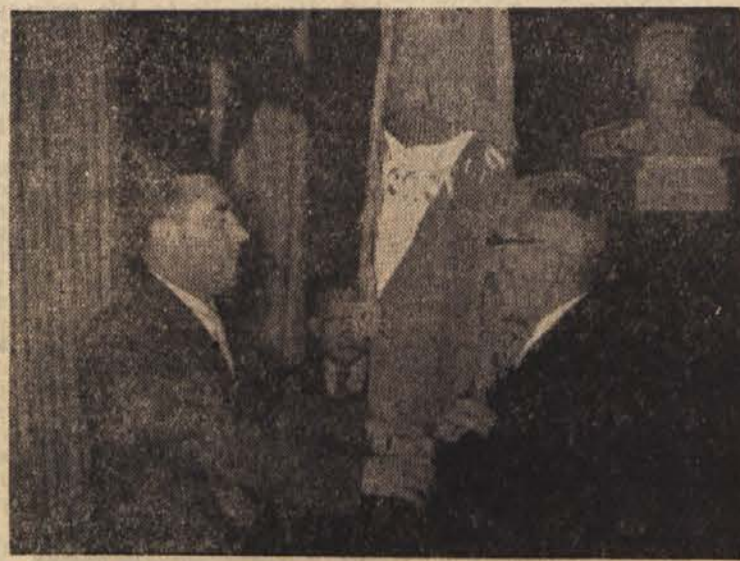
Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1961 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1963 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

Pismo CK ZKJ madžarski Partiji

V pismu je izraženo prepričanje, da bo borbeni delavski razred, trdno povezan s svojim političnim vodstvom, znal uresničiti upravičene težnje madžarskega ljudstva

Beograd, 29. oktobra (Tanjug).
Generalni sekretar Zveze komu-
nistov Jugoslavije Josip Broz Tito
je v imenu CK ZKJ poslal pismo
predsedstvu Partije madžarskih
delovnih ljudi. Pismo se glasi:Dragi tovariši,
že nekaj dni jugoslovanski na-
rodi in Zveza komunistov Jugo-
slavije z vzmernostjo in skrb-
jo spremljajo vesti o tragičnih
spopadih, ki se odigravajo v so-
sednji ljudski republiki Madžar-
ski. Globoko obžalujemo, ker je
dolgotrajna, zgrešena in škodljiva
politika odgovornih političnih ču-
niteljev povzročila težke razmere
na Madžarskem. Ta politika je
privredila do nasprijem med težnja-
mi delovnih ljudi k socialistične-
mu napredku in dejavnostjo
državnega in političnega vodstva
in nazadnje do oboroženega boja.
Pomen teh dogodkov daleč
presega meje Madžarske, ker se
neposredno tičejo tudi koristimednarodnega socialističnega raz-
voja sploh.Jugoslovansko državno in po-
litično vodstvo se ni želelo in se
ne želi mešati v notranje zadeve
madžarskega delavskega gibanja.
Toda prav zaradi pomena dogo-
dkov, ki se te dni odigravajo na
Madžarskem, in iz občutka soli-
darnosti z naprednimi socialistič-
nimi težnjami in koristimi ma-
džarskega delovnega ljudstva
Centralni komite Zveze komu-
nistov Jugoslavije apelira na ma-
džarski narod, naj stori vse, da
bo konec prelivanja krvi.Delovni ljudje Jugoslavije raz-
umejo ogorčenje madžarskega
ljudstva zaradi napak in zločin-
ov preteklosti. Toda bilo bi iz-
redno škodljivo in za koristi ma-
džarskih delovnih ljudi in socia-
lizma nasploh, kakor tudi za mir
med narodi, če bi to upravičeno
ogorčenje izpodkopalo zaupanje
delovnih ljudi v socializem in
nujni razvoj socialistične demo-kracije. Jugoslovanski komunisti
in vsi delovni ljudje Jugoslavije
so prepričani, da zavestni borci
za socializem na Madžarskem te-
ga ne bodo dopustili, kakor tudi
ne bodo dopustili, da bi razni re-
akcionarni elementi izkoristili se-
danje dogodke za svoje protiso-
cialistične cilje. Zveza komu-
nistov Jugoslavije in vsi delovni
ljudje naše države globoko obču-
dujejo vse tiste napredne ljudi v
sosednji Madžarski, ki so te dni
vložili ogromne napore, da bi to
tragično borbo spremenili v do-
bo preporoda in ubranili socia-
listično bodočnost svojega ljudstva.Jugoslovanska javnost zato
soglasno pozdravlja vzpostavitev
novega državnega in političnega
vodstva in deklaracijo vlade
Ljudske republike Madžarske z
dne 28. t. m. Bistveni elementi
političnega temelja novega ma-
džarskega političnega in državnega
vodstva, kot so na primer de-
mokratizacija javnega življenja,uyavanje delavskega samouprav-
ljanja in demokratičnega samo-
upravljanja nasploh, ureditev od-
nosov med socialističnimi drža-
vami na osnovi enakopravnosti in
spoštovanja suverenosti, začeta
inicijativa za razgovore o umiku
sovjetskih čet itd., kakor tudi
stvarna ocena pomena dogodkov
na Madžarskem, ki jih vsebuje
zgoraj omenjena deklaracija vla-
de, so dokaz, da so se politika
sedanjega državnega in politič-
nega vodstva ter resnične socia-
listične demokratične težnje ma-
džarskih delovnih ljudi zliči v eno.V takih pogojih bi vsako na-
daljnje prelivanje krvi samo ško-
dilo koristim madžarskih delo-
vnih ljudi in socializmu. Lahko
bi koristilo le ciljem reakcije in
birokratske deformacije. Jugo-
slavski komunisti in vsi delovni
ljudje Jugoslavije so zato prepri-
čani, da bo madžarski delavski
razred, ki je pokazal tako visoko
socialistično zavest, Madžarska
partija delovnih ljudi in vse do-
moljubno madžarsko ljudstvo
znalo končati nadaljnji bratomo-
rni boj, ki bi mogel imeti neiz-
merne posledice ne samo za Ma-
džarsko, ampak tudi za medna-
rodno delavsko gibanje.Narodi Jugoslavije in Zveza
komunistov Jugoslavije želijo
predsedstvu Partije madžarskih
delovnih ljudi s tovarišem Jano-
šem Kadarjem na čelu in vladi
tovariša Imre Nagya uspeh v
teh prizadevanjih, prepričani, da
bo borbeni madžarski delavski
razred znal na temelju nove po-
litike, trdno povezan s svojim no-
vim političnim vodstvom, uresni-
čiti upravičene težnje madžarske-
ga ljudstva.Za Centralni komite Zveze ko-
munistov Jugoslavije
Josip Broz-TitoNa proslavi druge desetletnice mednarodnih brigad v Španiji:
Aleksander Ranković izroča Božidaru Maslariću zastavo ZBJ za
Združenje nekdanjih jugoslovanskih prostovoljcev španske repu-
blikanske vojskeŠpanski borci
na Brionih pri predsedniku TituBrioni, 29. okt. (Tanjug). —
Danes dopoldne je predsednik
republike sprejel kakih 80 biv-
ših prostovoljcev španske repu-
blikanske vojske. Med njimi so
bili predsednik španske vlade v
emigraciji Felix Gordon Ordas
in predstavnik španske vlade Va-
lentin Fuentes, José del Barrio,
Enric Lister, Juan Modesto, Juan
Negrin s sinom in Alvarez del
Vajo s soprogo, dalje delegacije
španskih borcev iz Avstrije, Bol-
garije, Češkoslovaške, Danske,
Finske, Francije, Nizozemske,
Vzhodne Nemčije, Italije, Norve-
ške, Poljske, Romunije, Švedske,
Velike Britanije in Vietnama.
Delegacije so spremljali bivši ju-
goslovanski prostovoljci v Španiji
Ivan Gošnjak, Koča Popović,
Veljko Vlahović, Otmar Kreačić,
Vlajko Begović in drugi.
Predsednik je pozdravil biv-

Djerdja pri Aliju Sabriju

Kairo, 29. okt. (Tanjug). —
Veleposlanik Josip Djerdja je bil
sinoči pri direktorju političnega
kabineta predsednika egiptске
republike Aliju Sabriju. Razgo-
vor se je nanašal na položaj na
Bližnjem vzhodu in na možno-
sti za ureditev sueškega vpra-
šanja.Intervencija Eisenhowerja
zaradi mobilizacije v IzraeluWashington, 29. okt. (Reuter)
Predsednik Eisenhower je snoči
sporočil novinarjem, da je poslal
izraelskemu ministrskemu pre-
sedniku Ben Gurionu spričo vzne-
mirljivih poročil o mobilizaciji v
Izraelu nujno poslanico. Pripom-
nil je, da jo je poslal po razgovo-
ru z zunanjim ministrom Dulle-
som. »Pravkar sem prejel naka-
nadna poročila,« je dejal, »ki ka-
žejo, da Izrael nadaljuje mobiliz-
acijo in da je malone že popolna,
tako da je civilna dejavnost v
znatni meri ustavljena.« Eisenho-wer je pripomnil, da je dal pri-
stojnim činiteljem navodila, naj
prouče sedanji položaj skupno z
Veliko Britanijo in Francijo, ki
sta leta 1950 skupaj z ZDA pod-
pisali tristransko deklaracijo o
ohranitvi miru na Srednjem
vzhodu.Eisenhower je pozval izrael-
skega ministrskega predsednika,
naj ukrene vse, kar je mogoče, da
bi se ognili vsemu, kar bi utegni-
lo ogroziti mir. Eisenhower je po-
zval tudi arabske dežele, naj opu-
ste sleherno akcijo, ki bi utegni-
la sprožiti sovražnosti. Pripomnil
je, da nima poročil o tem, da bi
arabske dežele mobilizirale tako
na široko kakor Izrael.James Hagerty je izjavil, da
je pomočnik zunanjega ministra
Herbert Hoover obiskal predse-
dnika Eisenhowerja v bolnišnici in
prejel od njega osebno poslanico,
naslovljeno na Ben Guriona, na-
potke za razgovore z Veliko Bri-
tanijo in Francijo in naročilo, naj
Eisenhowerjevo izjavo sporoče
vsem vladam držav na Bližnjem
vzhodu.London, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik ZDA Eisenhower je pova-
bil Veliko Britanijo in Francijo
na razgovore o položaju na Sred-
njem vzhodu po mnenju Angle-Zahvala Gheorghia Deja
in Stoice Ch'vaBeograd, 29. okt. (Tanjug) —
Predsednik republike je prejel
brzojavko prvega sekretarja CK
Delavske partije Romunije Gheor-
gija Deja in romunskega ministr-
skega predsednika Stoice Ch'va z
naslednjo vsebino:»Ko odjaha iz Vaše gostoljubne
dežele, se delegacija vlade LR Ro-
munije in Devalske partije Romu-
nije še enkrat zahvaljuje jugo-
slavski vladi, CK ZKJ in bratskim
jugoslovanskim narodom za
topli in prijateljski sprejem, ki
ga je bila deležna ves čas obiska,
ter izražajo najlepše želje za napre-
dek socialistične Jugoslavije.«

Dobri vtisi

izraelskih parlamentarcev ob obisku v naši deželi

Beograd, 29. okt. (Tanjug).
Davje je odpotovala iz Beograda
izraelska parlamentarna delega-
cija, ki se je na povabilo Zve-
ne Ljudske skupščine teden dni
mudila v naši državi. Na letali-
šču so jo ob odhodu pozdravili
predsednik Sveta proizvajalcev
Zveze ljudske skupščine Ivan
Božičević, član Zveznega izvrš-
nega sveta Krsto Popivoda idr.Med potovanjem po naši deže-
li so se izraelski parlamentarci
ustavili v več mestih v Srbiji, na
Hrvatskem in v Sloveniji ter se
seznanili z delom nekaterih poli-
tičnih, gospodarskih in družbenih
organizacij.
Vodja delegacije, minister za
delo Mordehai Namir je pred od-
hodom novinarjem med drugim
izjavil:»Če je mogel kdo podvomiti
o tem, da odhajamo iz vaše de-
žele z občutki popolnega zado-
voljstva in z najlepšimi spomi-
ni, vam zagotavljam, da so ti
dvomi neupravičeni. Nasprotno,
na nas sta napravila globok vtis
iskrenost in prijateljstvo, na ka-
teri smo naleteli povsod, tako v
Beogradu kakor po vseh repu-
bliških centrih, v katerih smo se
ustavili.
Ko odhajamo, nas navdaja pri-
jeten občutek, da smo v celoti
izpolnili našo misijo dobre volje.
Uporabljamo to prilžnost, da se
še enkrat vsem najlepše zahva-
lim za prijateljski sprejem.«

Obnavljanje miru in reda

Ustanovitev Narodne garde — Zasedanje parlamenta odgodeno

Budimpešta, 29. okt. — Kakor
je objavil tukajšnji radio, je
predsedstvo Državnega sveta ma-
džarskih sindikatov objavilo de-
klaracijo, v kateri se popolnoma
strinja s programom nove ma-
džarske vlade. Predsedstvo z za-
dovoljstvom ugotavlja, da je vla-
da trdno sklenila izpolniti tudi
zelo važne zahteve, ki so ji bile
predložene zadnje mesece. Delav-
skim svetom predlagajo, naj iz-
gubljene delovne dneve obraču-
najo na podlagi povprečnega za-
služka in izplačajo dvojne mezde
tistim delavcem, ki so ostali med
nedavnimi dogodki na svojem de-
lovnem mestu ali sodelovali v
obrambi tovarni.Tudi v Szegedinu so z navdu-
šenjem sprejeli imenovanje nove
vlade Imre Nagya, kakor tudi
njeno deklaracijo. Delavski sveti
v tovarnah in ustanovah so sestavi-
li začasni mestni delavski svet,
ki je prevzel upravo v tem mestu.
Radio Budimpešta je oddajal
tudi razglas madžarskega mini-
stra za obrambo in notranjega
ministra, v katerem je rečeno, da
pomeni deklaracija nove narodnevlade za Madžarsko preporod.
Pripadnike vojske in policije po-
ziva, naj napno vse sile za obno-
vo reda, neodvisnosti in svobode
ter za blaginjo ljudstva. V raz-
glasu je rečeno, da mora biti od-
navig v vojski in policiji uradni
naziv bajtars, kar pomeni tovariš
po orožju. Dokler ne bodo uvede-
ni novi znaki na čepicah, se
sedanji znak zamenja s trakom
narodne zastave. Objavljena je
bila tudi naredba o takojšnji or-
ganizaciji in oborožitvi enot, se-
stavljenih iz brambovcv, milič-
nikov, delavcev in mladincev.Poveljstvo budimpeštanske po-
licije je objavilo v tej zvezi po-
ziv, v katerem je rečeno, da so
začeli na podlagi vladne deklar-
acije organizirati narodno gardo.
Njena naloga bo, da bodo delavci
skupaj s pripadniki policije, ljud-
ske vojske in študentske mladi-
ne v celoti zagotovili red in var-
nost v glavnem mestu. Organiza-
cija budimpeštanske študentske
mladine in Državni svet sin-
dikatov ste že pozvala študente in
delavce, naj se vključijo vanjo. V
pozivu študentov je rečeno, da se
bodo sovjetske čete umaknile in
da bo vzdrževanje reda prevzela
oborožena narodna garda, sestav-
ljena iz vojakov, policije, študen-
tov in delavcev. Narodna garda
bo delovala, vse dokler ne bo ob-
novljen red.V Budimpešto je posebno poljs-
ko letalo pripeljalo zdravila in
obveze za 3500 ranjencev. Pripe-
ljalo je tudi nad 160 litrov krvi.
Z Dunaja sta prispeli na letališče
pri Budimpešti dve letali s po-
siljkami mednarodnega Rdečega
križa. Državni svet patriotične
Narodne fronte je naslovil prek
Radia Budimpešte poziv na kme-
te, naj pošljejo v mesto živila.Predsednik madžarske Narod-
ne skupščine Sándor Ronay je iz-
javil, da je predsedstvo Skupščine
sklenilo odgoditi njeno zasedanje,
ki bi se moralo danes začeti.Radio Budimpešta je objavil ko-
mentar o novem partijskem vo-
dstvu, ki šteje 6 članov. V kome-
ntarju je poudarjeno, da je CK
moral sprejeti tak sklep, ker so
dogodki pokazali, da je »že zdav-
naj nesposoben, da bi vodil vo-
dilno Partijo v skladu s težnjami,
pa tudi, odkrito rečeno, s kor-
istimi madžarskega naroda.« V
komentarju je nadalje rečeno, da
so bili partijski delavci že zdav-
naj sila nezadovoljni s CK. Vo-
dilni organ Partije je doslej oma-
hoval, ko je bilo treba likvidirati
stalinistično birokracijo. Člani
Partije so se jezili, ko so videli,
da se vse dogaja pozneje, kakor
je bilo potrebno, in še to samo
pod pritiskom množice.»Zdaj že dokončno nastaja in
mora nastati takšno vzdušje, v
katerem bo moč živeti, misliti in
svobodno delati.« Treba je uve-
ljaviti leninsko partijsko demo-
kracijo, katere razvoja ni zaviral
samo CK, marveč tudi takšni nje-
гови člani, ki so po julijskih do-
godkih podpirali Rakosyjevo po-
litiko. Zdaj so bili v predsedstvo
izvoljeni najboljši člani CK. V
ostalem je za vodenje Partije od-
govoren samo CK in ga nobeno
ozko predsedstvo za daljšo dobo
ne more zamenjati. Prav zato se
bo čimprej sestel četrti kongres
Partije delovnih ljudi Madžarske,
da bo izvolil takšen CK, ki se bo
odkrito in dosledno boril za ko-
risti madžarskega ljudstva.

Izjemno stanje v Singapuru

Obisk edinburškega vojvode odložen

London, 29. okt. (Tanjug) V
Singapuru je položaj po krvavih
neredih, ki so izbruhnili minuli
petek, še nadalje napet. Nerediti
so se začeli, ko so oblasti prepove-
dale pouk na nekaterih šolah z iz-govorom, da se iz njih širijo ki-
tajske ideje. Začele so se množič-
ne demonstracije mladine, ki so
se ji pridružili delavci. Policija
in britansko vojaštvo iz Malaje
sta streljala in uporabljala solzil-
ni plin, kar je še bolj razjarilo
demonstrante.Po poročilih, ki so prispela v
London, je bilo doslej na singa-
purskih ulicah ubitih 16 ljudi,
nad 500 pa so jih aretirali. Na
mestnih ulicah so zdaj samo bri-
tanski vojaki in oklopna vozila.
V Singapuru so proglasili izjemno
stanje. Ljudje smejo iz hiš samo
po nekaj ur na dan, da si lahko
nabavijo živež.Zaradi neredov, ki so izbruh-
nili kot množičen izraz odpora
proti singapurskim oblastem, je
bil odpovedan obisk edinburškega
vojvode, ki se zdaj mudi v jugo-
vzhodni Aziji.
Britanski časniki v poročilih
iz Singapura kritizirajo krajevne
oblasti in vladu Lim Ji Hoka, s
katero naj bi v začetku prihod-
njega leta nadaljevali razgovore
v Londonu o samoupravi Singa-
pura.

Zahvala iz Irana

Beograd, 29. okt. (Tanjug) —
Predsednik republike Tito je pre-
jel brzojavko iranskega šaha Mo-
hameda Reza Pahlevija, v kateri
se mu zahvaljuje za čestitko ob
njegovem rojstnem dnevu.

Pomoč našega RK

Beograd, 29. okt. (Tanjug). —
Zvezni izvršni svet je danes spre-
jel sklep, da bo prek Rdečega
križa Jugoslavije pomagal Rdeče-
mu križu Madžarske s sanitetnimi
in drugimi potrebščinami.Oddaja orožja
in umik sovjetskih čet
iz BudimpešteBudimpešta, 29. okt. Madžar-
sko obrambno ministrstvo je ob-
javilo, da so začeli uporniki na
podlagi sporazuma, doseženega na
pogajanjih s predstavniki oboro-
ženih sil, oddajati orožje obla-
stem. V poročilu je rečeno, da se
bodo začele sovjetske čete umi-
kati iz Budimpešte 24 ur po tem,
ko bodo uporniki izročili orožje.Naši veleposlaniki
pri predsedniku republikeBrioni, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik republike Tito je danes
dopoldne na Brionih sprejel ju-
goslovanskega veleposlanika v SZ
Veljka Mičunovića. Razgovora se
je udeležil tudi državni sekretar
za zunanje zadeve Koča Popović.Brioni, 29. okt. (Tanjug) Pred-
sednik republike je sprejel danes
dopoldne v navzočnosti državne-
ga sekretarja za zunanje zadeve
Koče Popovića jugoslovanske ve-
leposlanike v Franciji, Zahodni
Nemčiji, Avstriji in Švedski dr.
Aleša Beblerja, Dušana Kvedra,
dr. Radivoja Uvalića in Maksa
Bača.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 30. oktobra
Ponoči in zjutraj pooblačitev in
zlasti v severovzhodni Sloveniji ne-
kaj padavin. Nato izboljšanje do
spremenljive oblačnosti. Hladno.
Temperature ponoči med 0 in 4, v
Primerju okoli 8, čez dan med 7 in
11 stopinj C.Ob zaključku obiska vladne in partijske delegacije iz Romunije:
Gheorghiu Dej in predsednik Tito sta se rokovala po podpisu brion-
ske deklaracije in gospodarskih ter kulturnih sporazumov

Osnutek zakona o splošnem upravnem postopku sprejet

Odbor za organizacijo oblasti in upravo ter zakonodajni odbor Zvezne ljudske skupščine sta večeraj dopolnili na skupni seji sprejela osnutek zakona o splošnem upravnem postopku, o katerem bosta na prihodnjem plenarnem zasedanju Zvezne ljudske skupščine poročala Maks Snuderl in Ivo Sunarič.

Češkoslovaške žene na obisku v Ljubljani

Delegacija češkoslovaških žena, ki je v nedeljo zvečer prispela iz Postojne v Ljubljano, si je včeraj ogledala Muzej narodne osvoboditve in spomenik žrtvam nacističnega terorja na Urhu. Obiskala je tudi več zdravstvenih ustanov v Ljubljani. Popoldne so bile češkoslovaške žene na obisku v Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva.

POSVETOVANJE O POSPEŠEVANJU INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Niti polovice vsote iz sklada

za pospeševanje proizvodnje v letošnjem letu nismo porabili

Beograd, 29. okt. (Tanjug). — Na današnjem posvetovanju o pospeševanju industrijske proizvodnje so predstavniki tovarnih in združenih predlagali spremembo predpisov o uporabi skladov za pospeševanje industrije. Posvetovanja so se udeležili razen predstavnika Zvezne industrijske zbornice s Teodorom Vujanovićem na čelu sekretar za industrijo Zveznega izvršnega sveta Marijan Cvetković ter predstavniki znanstveno-raziskovalnih institutov.

Udeleženci posvetovanja so izrazili mnenje, da bi bilo treba uredbo o uporabi skladov za pospeševanje industrijske proizvodnje spremeniti. Sedanja uredba povzroča težave v uporabi skladov, ker predvideva, da je mož samo enkrat v letu določiti programe za pospeševanje industrijske proizvodnje. Praksa je poka-

zala, da programe dostikrat pripravijo v naglici in da sodelujejo pri tem najboljši strokovnjaki posameznih industrijskih panog, na drugi strani pa se pojavijo med letom v proizvodnji problemi, ki jih je treba naglo urediti.

Ker je program že sestavljen, tovarne ne morejo zaprositi za odobritev novih sredstev za pospeševanje proizvodnje ali za razširitev surovinske baze. Razen tega nekatera podjetja niso mogla v celoti izpolniti svojih obveznosti iz dvostranskih sporazumov s podobnimi tujimi tovarnami, ker je za njihovo panogo že odobren program o pospeševanju proizvodnje. Na posvetovanju so poudarili, da sedanja uredba ovira tudi popolnejšo realizacijo sporazumov o znanstvenem in tehničnem sodelovanju z drugimi deželami.

Predlagane spremembe nedvomno zahtevajo še strožno kontrolo nad uporabo odobrenih sredstev za pospeševanje industrije. Zato so na posvetovanju poudarili, da bi bilo treba na podlagi novih predpisov izdelati pravilnik, s katerim bi zagotovili kontrolo nad namembno uporabo sredstev za pospeševanje industrijske proizvodnje, kakor tudi pravilno izvoliti člane strokovnih odborov v združenjih in v zbornici.

Ko so udeleženci posvetovanja obravnavali sedanjo sestavo strokovnih odborov za pospeševanje proizvodnje, so se postavili na stališče, da je treba v strokovne odbore združenj oziroma v odbore posameznih industrijskih panog voliti najbolj kvalificirane strokovnjake iz tovarn, dalje predstavnike Zveze inženirjev in tehnikov ter predstavnike institutov. Njihov mandat naj bi trajal enako dolgo kakor mandat upravnega odbora združenja. Posebno važen je predlog, naj bi

bili v strokovnih združenjih zastopani tudi znanstveno-raziskovalni inštituti, ki bi bili prek svojih predstavnikov neposredno vključeni v delo za pripravljanje programov za pospeševanje industrijske proizvodnje.

Anketa Zvezne industrijske zbornice je pokazala, da sredstva iz sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje niso dovolj izkoriščena. Lani je znašal ta sklad 1.162.000.000 din, porabili pa smo samo 206 milijonov. Ostala sredstva so bila prenesena na letošnje leto. Letos je za pospeševanje industrijske proizvodnje na razpolago nekaj nad 3 milijarde, do 1. avgusta pa nismo porabili niti polovice te vsote.

Tako nezadostno izkoriščanje sklada za pospeševanje proizvodnje je predvsem posledica različnega tolmačenja sedanjih predpisov. Le malo združenj je v celoti porabilo odobrena sredstva. Elektroindustrija je porabila blizu 90% letošnjih sredstev, kovinska pa samo 20%.

Na posvetovanju so govorili tudi o vlogi znanstveno-raziskovalnih institutov in predlagali, naj bi se začele nekaterne industrijske panoge pripravljati na ustanovitev posebnih institutov, ki bi bili povezani s podjetji z njihovega področja. Omenili so primer metalurškega inštituta jugoslovanskih železarn, ki je dosegel v pospeševanju dela naših železarn lepe uspehe.

Posvetovanje se nadaljuje.

IZJAVA SEKRETARJA CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE O RAZGOVORIH V SOFIJI

Naša in bolgarska mladina si želita iskrenega in enakopravnega sodelovanja

Sestanek s predstavniki Dimitrovske zveze bolgarske mladine je bil vsebinsko bogat, ker smo se iskreno razgovarjali o vseh vprašanih,« je izjavil sodelavcu Jugopresa sekretar CK LM Mika Tripalo, vodja jugoslovanske mladinske delegacije, ki se je od 20. do 25. oktobra mudila v Bolgariji.

Predstavniki jugoslovanske in bolgarske mladine so se na razgovorih sporazumeli o programu bodočega sodelovanja in sklenili, da bodo prihodnje leto uradno izmenjali delegacije in organizirali sestanke, na katerih naj bi razpravljali o predrnih vprašanih. Vzajemno sodelovanje bodo prav tako predložili tudi študentskim zvezam. Med razgovori v Sofiji so izmenjali informacije o delu mladinskih organizacij obeh dežel.

Mika Tripalo je poudaril, da so med razpravo o ideološki vzgoji mladine prišla do izraza različna gledišča, zlasti o metodah in sredstvih. Razgovori so se nanašali na vprašanja birokratizma in na zmanjšanje poklicnega vodilnega kadra. Mi smo poudarili, da se iniciativa osnovne mladinske organizacije ne more razvijati brez radikalnega zmanjšanja plačanih funkcionarjev. Mladinska organizacija ne more živeti od injekcij, ki ji jih dajejo resolucije in napotki ali pregledi inštruktorjev, temveč mora sama v okviru splošnih ciljev določiti svoje na-

loge. V razpravi o mednarodnih zvezah sta obe strani izrazili željo po splošnem sodelovanju. Toda v izbiri poti, po kateri je treba kreniti, da bi dosegli ta cilj, so različna gledišča: medtem ko mi razlikujemo, da je sodelovanje nacionalnih organizacij na dvostranski podlagi osnovna oblika mednarodnega sodelovanja ter ne želimo biti člani sedanjih mednarodnih organizacij, pa povzročajo bolgarski mladinski voditelji največjo pozornost dejavnosti svetovne federacije demokratske mladine, čeprav jim je tudi dvostransko sodelovanje pomembno. Na razgovorih so potrdili načela sodelovanja nacionalnih organizacij na enakopravni podlagi in skupna želja je, da bi to sodelovanje postalo v celoti iskreno in odkrito.

Delegacija Stalne konference mest odpotovala v Veliko Britanijo

Delegacija Stalne konference mest je včeraj zjutraj odpotovala z letalom na obisk v Veliko Britanijo. Delegacija bo na obisku 14 dni in se bo ustavila v Londonu, Nottinghamu in Brightonu. Vodi jo predsednik LO Beograda Miloš Minić, v njej so predsednik LO Ljubljana dr. Marijan Dermastia, predsednik LO Titograda Ika Mirković in predsednik LO Splitske Rade Dumanić.

Mednarodni sejem knjig v Zagrebu

V starem delu zagrebskega velesejma bodo v soboto svečano odprli mednarodni sejem knjig, na katerem sodeluje tudi 16 tujih dežel. Jugoslavijo zastopa 60 založb iz vseh naših republik. V okviru sejma bo v Zagrebu 5. novembra literarni večer uglednih jugoslovanskih književnikov, dne 6. novembra pa bo v Domu JLA svečana akademija s podelitvijo diplom za književna in znanstvena dela. Sejem bo zaključen dne 7. novembra.

Iz LR Kitajske sta se vrnila

naša književnika Ivo Andrić in Filip Kumbatović

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Jugoslovanska književnika Ivo Andrić in Filip Kumbatović sta se vrnila danes iz LR Kitajske, kjer sta se udeležila proslave naprednega kitajskega pisatelja Lu Hsina. Razen Pekinga sta naša književnika obiskala Šanghaj, Kanču, Siao in Kanton, kjer sta si ogledala kulturne in druge ustanove.

Zvezo književnikov Jugoslavije in Zvezo književnikov LR Kitajske se bodo nadaljevali z obiskom kitajskih književnikov v Jugoslaviji letos v novembru. Delegacije Zveze književnikov Jugoslavije so sprejeli na zemunskem letališču Aleksander Vučo, Eli Finci in kulturni ataše kitajskega veleposlaništva v Beogradu Lu Jao U.

Po vrnitvi v domovino je književnik Ivo Andrić izjavil, da so naša književnika v LR Kitajski povsod prisrčno sprejeli in da so jima kitajski književniki omogočili, da sta videla mnoge kulturne pridobitve kitajskega naroda. Med kitajskimi književniki, kulturnimi delavci in voditelji sva opazila veliko zanimanje za našo deželo in naše kulturno življenje,« je rekel Ivo Andrić. »Najini vtisi so zelo ugodni. Stiki med

Novo hidrocentralo »Split«

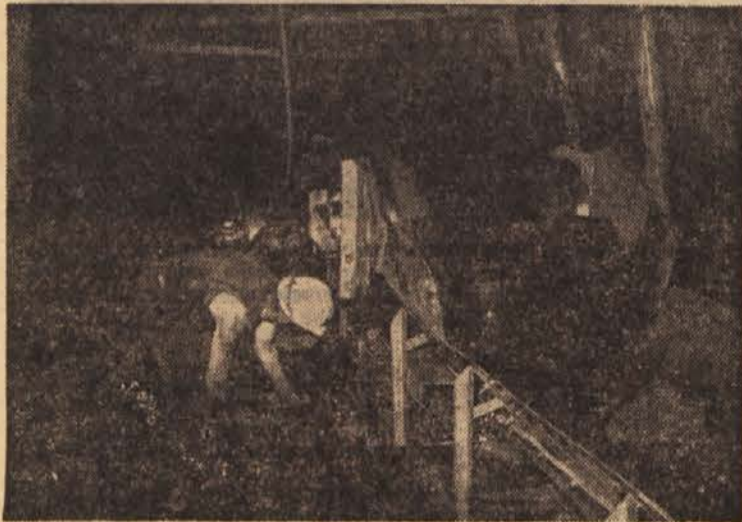
bodo začeli graditi sredi prihodnjega leta

Split, 29. okt. (Tanjug). — Ze letos se bodo začela pripravljati dela za zgraditev hidrocentrale »Split«, ki bo preskrbovala z električno energijo veliko tovarno aluminija v Crni gori. V konstrukcijskem biroju že izdelujejo načrte za elektrarno in pomožne objekte, v tovarnah »Rade Končar«, »Litostroj« in »Metalna« pa načrte za generatorje, turbine in hidromehanično opremo.

Strokovnjaki računajo, da se bo lahko začela graditev elektrarne sredi prihodnjega leta. Najprej bodo zgradili velik vodni predor, dolg blizu 10 km. Po njem bo tekla voda reke Cetine skozi goro Mosor. Pri vasi Sakučac nad Omisom bodo zgradili dvoranice za stroje, na drugi strani Mosora pri vasi Pančevića pa 20 m visoke jezove, ki bodo zajezili reko Cetino. V umetnem jezeru nove elektrarne bo prostora za 5 milijonov kubikov vode.

Prva faza graditve hidrocentrale »Split« bo končana l. 1961, hkrati kakor kombinat aluminija v Titogradu. Nova elektrarna bo dajala letno približno 1 milijardo 600 milijonov kWh električne energije, po dogovoru pa bo narasla njena povprečna letna proizvodnja na 2.100.000.000 kWh. Po številu objektov in moznostih izgradnje sodi hidrocentrala »Split« med najpreprostejše in najcenejše hidrocentrale v naši državi. Proizvodna cena enega kilovata iz te elektrarne bo znašala v prvi fazi 1,20 din, po dograditvi pa 1,50 din. V hidrocentrali »Gojake« stane kilovatt 3,30 v Mavrovu 4, v Jablanici 4,5, v Vinodolu pa tudi 4,5 din.

Nad milijon ton lignita

Velenjski rudnik je eden najmodernejših v državi. Z mehanizacijo rudnika je proizvodnja močno narasla in dosegla že nad milijon ton na leto. Letos sicer ne bodo dosegli proizvodnega plana (1.350.000 ton), proizvodnja v zadnjih dneh, ki prinaša vsak dan nove »rekorde«, pa mnogo obeta. Razumljivo pa je, da bo treba za proizvodnjo, ki naj zagotovi 3 milijone ton lignita na leto, še marsikaj storiti. Med drugim bo treba predvsem misliti na izgradnjo stanovanj za rudarje. Spritko takih načrtov, pa nemara tudi zaradi točno izdelanega in proučenega investicijskega načrta Velenjčani lahko računajo, da bo precej sredstev za nadaljnji razvoj velenjskega rudnika predvidel tudi novi družbeni plan. Na sliki: velenjski rudar pri križišču transportnih trakov, ki nanj mečejo rudarji lignit

NEKATERE SPREMEMBE

uvoznih in izvoznih koeficientov

Ker bomo morali za kritje domačih potreb uvažati čebulo, je njen izvoz prepovedan

Komite za zunanjo trgovino pri Zveznem izvršnem svetu je te dni izdal več odlokov, s katerimi se spreminjajo oziroma izpopolnjujejo predpisi o izvozu ter izvoznih in uvoznih koeficientih. Te spremembe imajo predvsem namen, prilagoditi predpise spremembam na trgu in zlasti preprečiti prekomeren dvig cen nekaterih kmetijskih pridelkov.

S posebno odločbo je prepovedan izvoz čebule, to pa zaradi občutnega pomanjkanja čebule na domačem trgu. Spritko slabega letošnjega pridelka je cena čebule v zadnjih tednih narasla ponekod tudi za 30 do 40 din pri kilogramu. Povpraševanje nadalje precej presega ponudbo. V nekaterih področjih države je cena že narasla na 80 do 100 din za kilogram. Makedonija ima sicer še nekaj presežkov, kar pa nikakor ne zadošča za kritje zimskih zalog. Seveda zgolj izvozna prepoved položaja ne bi mogla bistveno spremeniti. Zato bomo morali precejšnje količine čebule uvažati iz tujine, kar bo tudi ustavilo narasle cene na domačem trgu oziroma povzročilo, da bo cena spet nazadovala. Po informacijah iz Zveze trgovinskih zbornic FLRJ bodo že v prvi polovici novembra prispele iz Nizozemske večje količine kakovostne čebule, primerne za zimnico. Ta čebula bo prišla na trg po ceni okrog 60 dinarjev kilogram. Pozneje pa je predviden še uvoz čebule iz Egipta. Količine, ki jih bomo uvozili, bodo zadoščale za redno domačo preskrbo.

Tudi cene orehov in mandeljnov so letos spritko slabšega pridelka zelo visoke. Zato je komisija za zunanjo trgovino predpisala znižanje izvoznega koeficienta za orehe od 1,20 na 1,00 in za mandeljne od 1,25 na 1,00. Tako se pri sedanjih cenah ne bo izplačalo izvažati orehe in mandeljne. Tudi izvozni koeficient za sadne pulpe je znižan od 1,65 na 1,50. Letošnja slaba letina sliv pa je izzvala precejšnjo podražitev sliv-

ovke in sploh žganja. Da bi se dviganje cen ustavilo, je Zvezni izvršni svet že prejšnji teden znižal davek na promet na umetno žganje.

Z zadnjimi odloki so spremenjeni tudi nekateri uvozni koefi-

cienti. Tako je znižan uvozni koeficient na verige za bicikle od 3,00 na 2,00, to pa s potrdilom Zvezne industrijske zbornice, da se doma ne izdelujejo v zadostnih količinah. Uvozni koeficient za material in dele ladijske opreme za vgraditev v ladje je znižan od 1,50 na 1,00, če se dotični material oziroma oprema ne izdeluje v državi ali se izdeluje v nezadostnih količinah. Naposled je še omeniti, da se glede na zadostno domačo proizvodnjo natroskega papirja v novi tovarni v Maglaju zvišal uvozni koeficient za nartonski papir od 1,60 na 2,00. S.

PISMO IZ BEOGRADA

Beograd dobi reprezentativen hotel in novo letališče

Ze leta 1954 je Zvezna ljudska skupščina odobrila v novem družbenem planu 2,5 milijarde dinarjev za zgraditev novega beogradskega civilnega letališča pri vasi Surtina, oddaljeni od središča Beograda 12 km. Letališče naj bi zgradili še isto leto, ker so investicije ustrezale potrebam. Zgraditi so nameravali betonsko vzletišče in vse druge sodobnemu letališču potrebne naprave. Ostalo pa je samo pri načrtih. Letos so znova odobreni investicijski načrti v znesku 2.253.000.000 dinarjev in gradbeno podjetje »Planum« je že začelo graditi letališče.

Po načrtu in pogodbi, sklenjeni s podjetjem, naj bi gradbena dela zaključili konec leta 1958. Hkrati naj bi bila končana tudi dela v zvezi z instalacijami in navigacijskimi napravami. Prvo letalo se bo dvignilo z novega letališča po računih strokovnjakov leta 1959. Novo letališče bo sodilo med sodobna evropska letališča. Njegovo vzletišče bo dolgo 2150 m, široko pa 60 m. Sprejemalo bo lahko vsa letala do 135 ton nosilnosti, kakršna letajo zdaj v našem civilnem zračnem prometu. Leta 1960 se bo začel drugi del izgradnje, ko bodo podaljšali betonsko vzletišče še za 2000 m, tako da se bodo lahko dvigala z njega vsa štirimotorna potniška in civilna reaktivna letala. Novo letališče bo imelo vse sodobne naprave za dviganje in pristajanje letal tudi ponoči. Izbrano zemljišče ustreza zahtevam cenene graditve, pa tudi urbanističnim

MEDNARODNI POMEN LETALIŠČA

Mednarodni pomen novega letališča bo zelo velik, ker zemljepisni položaj Beograda tudi v zračnem prometu ustreza glavni zračni zvezi, po kateri so povezane zračne proge iz Zahodne Evrope prek Afrike do Daljnega vzhoda. Strokovnjaki računajo, da bo promet novega beogradskega letališča že v enem letu znatno večji od prometa, ki je možen zdaj na zemunskem letališču. Letni dohodki od tujih letal bodo znašali po grobi cenitvi kakih 170 milijonov. Tako bi se novo letališče kmalu amortiziralo z lastnimi sredstvi, hkrati pa bi se povečal narodni dohodek od turizma in drugih dohodkov v zvezi z zgraditvijo največjega letališča v naši državi.

HOTEL »METROPOL« BO DOGRAJEN ŠELE LETA 1957

Leta 1957 bo dobil Beograd največji in najmodernejši hotel ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi na Balkanu. Čeprav poslopije na Bulvarju revolucije št. 69, v katerem ima prostore »Metropole«, ni zgrajeno posebej za hotel, bodo

njegova velika zmogljivost, naj-sodobnejše naprave in izredno ugodna lega pripomogle, da se bo vsaj delno ublažilo veliko po-

manjkanje hotelskih sob v Beogradu. Novi hotel bo imel 220 sob s približno 340 posteljami. Vse sobe bodo imele kopalnice, telefon in radioaparate. Pohištvo je izdelano nalašč za ta hotel. V njem bo več salonov, restavracij in točilnic, pa tudi terasa z razgledom na park. Hotel bo imel kuhinjo z električnimi instalacijami in veliko garažo, lastno elektrarno in centralno kurjavo na nafto.

Vsi prostori v novem hotelu bodo imeli naprave za aklimatizacijo, uradni prostori pa bodo opremljeni s hladilnimi aparati. Nekaterne instalacije in del inventarja bodo kupili v tujini, za kar so potrošili že kakih 200.000 dolarjev. Vsi stroški za zgraditev hotela z vsemi instalacijami, napravami in inventarjem bodo znašali približno dve milijardi.

Tako bo Beograd dobil dva važna objekta, ki bosta močno spremenila lice in tempo življenja našega glavnega mesta. N. K.

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

Vedno manj primerov otroške paralize

BEograd, 29. okt. (Tanjug). Po podatkih Zveznega zavoda za ljudsko zdravje je bilo v tednu od 15. do 21. oktobra 19 novih primerov otroške paralize. To kaže, da je število obolelih znatno padlo. V Srbiji ni bilo nobenega novega primera. Pač pa je bilo naknadno prijavljenih 65 primerov iz prejšnjih tednov.

Na Hrvaškem so imeli samo tri nove primere otroške paralize (dva v okraju Šibenik, enega pa v okraju Split). V Sloveniji je bilo 12 novih primerov (v okrajih Celje, Kranj in Ljubljana, po 5 v okrajih Novo mesto, Kärjeva, in Trbovlje pa po eden). V primerjavi s prejšnjim tednom je število obolelih v Sloveniji nekoliko naraslo. V Makedoniji so imeli 4 nove primere (Titov Veles 1, Štip pa 3).

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI OD 15. DO 21. OKTOBRA

Bolezni	poprečno od 1951-55	od 15.-21. okt.	od 8.-14. okt.
pegavica	2,6	2	1
trebušni tifus	2	73	73
paratifus	32,6	65	33
griza	153,0	279	257
škriaticina	338,8	791	639
ospice	154,4	317	276
oslovski kašelj	312,0	253	393
meningitis	9,6	20	8
otroška paraliza	10,8	62	51
tetanus	25,0	17	20
paščja steklina	0,6	—	1
nalezljiva zlatenica	—	171	156

PO VOLITVAH V JORDANIJ!

Le dve možnosti

za sedanjo britansko politiko na Bližnjem vzhodu

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, 29. okt. Očitno zmago političnih gibanj v Jordaniji, ki pomenijo naslonitev na Egipt in njegovo politiko v arabskem svetu nasproti dosedanjim vezem z Veliko Britanijo, so sprejeli tu z zelo neprijetnim presenečenjem. Računali so vsekakor tudi z naraščanjem takšnih težej, niso pa pričakovali, da pojde stvar tako naglo. Zato je sprožil razvoj razmer v Jordaniji (katere javnost se ni dosti zmenila za vlogo, ki naj bi jo odigral Angležem naklonjeni sosed Irak s tem, da bi postal čete na jordansko ozemlje) v Londonu novo razmišljanje o politiki Velike Britanije na Bližnjem vzhodu. Srednjem vzhodu nasploh in nasproti Amanu se posebej.

Jasno se je namreč pokazalo, da v tej politiki nekaj ni bilo v redu, ko je lahko v Jordaniji, ki je prejemale veliko angleško podporo — nad 12 milijonov funtov letno oziroma nad 20 milijard din — tako hitro prišlo do povsem drugačne usmeritve. Vse kaže, da so razlogi, ki so privedli do opredeljene jordanske politike za nadaljnje zblizevanje z Egiptom in Sirijo, tako v politiki Velike Britanije in njenega glavnega zaveznika Francije nasproti arabskemu svetu na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki, kakor tudi v sami angleški politiki nasproti Jordaniji.

Nerodno izbrano stališče ne samo nasproti nacionalizaciji stare sueške družbe, marveč tudi proti samemu Egiptu (to pa je znatno pospešilo egiptovsko odločitev, da suverene pravice do kraja razširi na prekop) in zelo nesrečna politika Francije v Severni Afriki sodita v prvo skupino činiteljev. V drugi pa je ne-

dvomno dejstvo, da je dajala Velika Britanija Jordaniji pomoč v znesku 12.450.000 funtov letno. V deželi hude gospodarske zaostalesti, neznatne pismenosti in bednega življenjskega standarda so rabili angleško pomoč večinoma za jordansko vojsko, ki pa ni bila kdo ve kako močan činitelj v napetih odnosih z Izraelom, katerega spora z arabskimi deželami nikakor ni moč poravnati. Na drugi strani pa je bila ta pomoč bolj ali manj garnirana z zahtevami blokovske politike. Pri vseh učinkovitosti je bila obremenjena z mnogimi elementi negotovosti in s potencialnimi možnostmi, kar neposredno ne ustreza koristim obeh dežel, kar pa naj bi v najslabšem primeru, vsaj v luči sueške krize, koristilo angleški politiki.

Razmišljanje o tem, kaj bi morala storiti Velika Britanija, je omejeno v glavnem na dve mož-

nosti. Prva je v tem, da bi pomoč ukiniti, ker spričo prizadevanja Jordanije po neodvisni politiki angleške oporišča v tej deželi ne zaležejo več v tem smislu, da bi z njimi vplivali na razvoj dogodkov v deželi. Druga možnost je v tem, da bi se približali Jordaniji na čisto drugačen način, kakor doslej, namreč s predlogi o reviziji angleško-jordanskega sporazuma, z novimi idejami o značaju pomoči in s pripravljenostjo, da bi opustili angleška oporišča, ko se je že pokazalo, da niso postrežen način za povezavo z arabskim svetom, pa tudi ne zanesljiva in trajna podlaga za ureditev zamotanih koristi Velike Britanije na Bližnjem vzhodu.

Druga možnost ima zdaj žal manj upanja v uspeh. Tudi tu velja stara resnica: vso angleško politiko na Bližnjem vzhodu bi bilo treba temeljito preosnovati. Ciprsko vprašanje pa kaže, kako malo je v tem oziru upanja — vsaj trenutno.

B. Lazić

OPOZORILO HABIBA BURGIBE

Severna Afrika nepopustljiva

Prelom dokončen, če Francija ne jamči za življenja ugrabljenih voditeljev Alžira

Pariz, 29. okt. (Tanjug). Tuniški ministrski predsednik Habib Burgiba je opozoril danes francosko vlado, da je »pred vso Severno Afriko odgovorna za življenje in varnost ugrabljenih alžirskih voditeljev«. V uvodniku, ki ga je objavilo glasilo »Neodestura«, Burgiba poudarja: »Tunizija noče vojne s Francijo, če pa bo ogroženo življenje katerega koli izmed aretiranih voditeljev, bo prelom med nami in Francijo dokončen.«

Alžirske voditelje so prepeljali včeraj v Pariz. Vojaški organi pa so začeli danes preiskavo, da bi pripravili nov proces pred vojaškim sodiščem. Civilno sodišče v Alžiru je začasnega predsednika Ben Belo v odsotnosti že pred vojno obsodilo na smrt, toda vlada je sklenila postaviti vse aretirane voditelje znova pred vojaška sodišča v Parizu, ker ravna z njimi kot z vojnimi ujetniki. Široka akcija protestov in demonstracij po Severni Afriki, zla-

sti v južnih krajih Tunizije in Maroka, se je danes nadaljevala.

Tuniško notranje ministrstvo je danes objavilo, da bodo morali imeti francoski državljani, ki pridejo v Tunizijo, vidirane potne liste. Doslej so lahko francoski državljani prihajali v deželo in se nastanjali v njej na podlagi običajnih francoskih osebnih legitimacij. Nekaj podobnega je odredila tudi maroška vlada.

Najnovejša vesti iz Afrike pričajo o znatnih premikih francoskih čet v obmejnih krajih Tunizije in Maroka, kjer je prebivalstvo na cestah znova postavilo barikade. Do hujših spopadov pa ni nikjer prišlo in krajevne oblasti upajo, da bo napetost popustila.

Iz Alžira pa je prišlo danes mnogo vesti o srditih spopadih med uporniki in francosko vojsko. Podatkov o žrtvah še niso objavili. V mnogih mestih Alžira, kjer je bila včeraj splošna stavka, so francoske oblasti trgovcem prepovedale, da bi danes odprli trgovine in so jih tako primorale na novo represivno stavko.

Američani odidejo iz Egipta

Kairo, 29. okt. (AFP). — Ameriško veleposlanstvo v Kairu je popoldne objavilo, da so dobili iz Washingtona navodila o evakuaciji vseh ameriških državljanov iz Egipta, katerih bivanje v tej deželi ni nujno potrebno. V skladu s temi navodili bodo takoj evakuirali družine ameriških uslužbencev v Egiptu, kakor tudi tiste uslužbenke ameriške vlade, katerih prisotnost ni nujno potrebna.

KAKO SODI »SZABAD NEP«

Neposredni povodi dogodkov na Madžarskem

Budimpešta, 29. okt. (Tanjug). »Szabad Nep« razpravlja danes o vzrokih krvavih neredov in bojov v zadnjih dneh. Med drugim pravi: »Cast Partije je rešilo dejstvo, da smo imeli tudi pod Rakosyjevim absolutizmom komuniste, in sicer v čedalje večjem številu — tako da so dosegli sčasoma večino, in sicer komuniste, ki so na revolucionaren način razumeli nemirno burno utripanje srca svojega ljudstva.« Casnik poudarja, da je prišlo 23. oktobra do študentovskih in delavskih demonstracij, v katerih je bilo slišati upravičene zahteve. List zahteva, naj se ugotovi, kdo je odgovoren, »da se je ta veličastna demonstracija omadeževala s krvjo« in da je pomenila začetek najstrašnejše bratomorne borbe. »Zdaj še ne znamo odgovoriti na tu vprašanje, toda ljudstvo se ne bo pomirilo, dokler ne bo dobilo nanj resničnega in jasnega odgovora.«

»Szabad Nep« beleži, da so demonstranti med drugim zahtevali revizijo madžarsko-sovjetskih odnosov, ki da morajo sloneti na podlagi popolne enakopravnosti. Govor, ki ga je imel takoj potem Ernő Gerő, je ljudi hudo razočaral, ker je predvsem dokazal, da del kratkega vodstva ni bil mogoč hotel razumeti bistva demonstracij in tudi ni hotel povzeti iz njih konkretnega nauka. Razpoloženje ulice je bilo takrat že napeto do eksplozije, ki je potem tudi nastala.

List poudarja, da ni mogoče reči, da so se znašli v Budimpešti na eni strani protirevolucionarji, na drugi pa režimu zveste enote. »Res je,« pravi, »da je bilo med uporniki, ki so se borili, početka mnogo poštenih rodoljubov, tudi komunistov, ki doslej niso videli dovolj poročta za nacionalistično demokracijo.« Pozneje pa je resolucija, s katero je bilo potrjeno, da je Ernő Gerő spet na položaju prvega sekretarja Partije, vplivala kakor prilivanje olja v ogenj. Moč odpora ni popuščala samo zaradi sovjetskih čet in tudi ne predvsem zaradi njih, marveč zato, ker je znaten del upornikov pozneje spoznal poročta za de-

Razdeležano shajališče Fra neozov sredi mesta Alžira

Z VSEH STRANI SVETA

POLJSKA
WYSZINSKI SPET V VARŠAVI
Varšava, 29. okt. Po razgovorih predstavnikov vlade in partije Władysława Wyszynskiego in Zenona Kliszke s kardinalom Stefanom Wyszyńskim se je kardinal Wyszynski vrnil v Varšavo in prevzel svoje poste. Sklenil so, da bodo v najkrajšem času sklicali skupno komisijo, v kateri bodo predstavniki vlade in Cerkve in ki bo imela nalogo proučiti odnose med njima.

DELAVSKI SVETI TUDI NA KMETIJSKIH POSESTVIH
Varšava, 29. okt. — Na poljskih državnih kmetijskih posestvih so

ustanovili prve delavske svete, pripravljajo pa se na ustanovitev novih. Prve svete so osnovali v sčeznem vojskovodstvu. Ti se zdaj ukvarjajo s pospeševanjem proizvodnje in zaposlitvijo nove delovne sile.

SVICA
POMOČ RK MADŽARSKI
Zemlja, 29. okt. (AFP). Mednarodni Rdeči križ se je popoldne povezal z glavnim odborom madžarskega Rdečega križa. Ta je zaprosil za nujne dobave krvi in zdravil za več tisoč ljudi. Predstavniki madžarskega Rdečega križa je izjavili, da bodo ukrenili vse potrebno, da bi omogočili švicarskemu letalu s potrebnimi zdravili, ki naj bi davi prispelo v Budimpešto, pristane na budimpeštanskem civilnem letališču.

MADŽARSKA
ATILOV MOST V BUDIMPEŠTI
Budimpešta, 29. okt. — Izvršni odbor LO Budimpešte je sklenil sprejeti naziv budimpeštanskega mosta, ki se je doslej imenoval po Stalinu. Most se bo sedaj imenoval Atilov most.

BELGIJA
STAVKA KOVINARJEV
Bruselj, 29. okt. (Reuter). — V Belgiji je začelo danes stavkat 45.000 kovinarjev, ki zahtevajo zvišanje mezd za 5%. Sindikat kovinarjev je napovedal, da bodo delavci vztrajali, dokler ne bodo ugodili njihovim zahtevam.

VELIKA BRITANIJA
OBISK IZ NORVEŠKE
London, 29. okt. (Reuter). — Norveški ministrski predsednik Einar Gerhardsen, ki se mudi na obisku v Veliki Britaniji, je danes govoril s predsednikom britanske vlade Edenom in zunanjim ministrom Lloydom. Razgovor se je nanašal na splošna vprašanja, pa tudi na suško in na položaj v Atlantski zvezi.

MAROKO
BILANCA DEMONSTRACIJ V MEKNESU
Rabat, 29. okt. (Reuter). — Mluni teden je v neredih v Meknesu izgubilo življenje 60 Evropecev. Ne-

uhodnih držav v madžarskem primeru pa je bil poudarjen s pomankanjem slehernih njihovih konstruktivnih pobud in se je omejil samo na obsodbo ene vojaške intervencije v imenu druge politične intervencije.

Z vidika madžarskih koristi in koristi socializma nasploh sovjetski nastop ni bil nič bolj konstruktiven. Arkadij Soboljev je zagovarjal z določbami varšavske pogodbe ne samo obstoj sovjetskih oporišč na Madžarskem — česar mu na isti podlagi niso zanikale niti zahodne delegacije — marveč tudi oboroženo intervencijo v zatiranju gibanja, katerega začetni disciplinirani in miroljubni klic se je glasil na destalinizacijo in opustitev desetletnega protisocialističnega pritiska Rakosyjeve družine.

Sovjetski delegat je naslonil svoj argument na trditve, da je madžarska vlada sama poklicala tuje čete, naj intervenirajo, ker so se »uporu pridružili protirevolucionarji, dobro oboroženi iz tujine.«

Predstavniki Avstralije in še nekateri drugi so zanikali te navedbe in citirali izjavo Imre Nagya, ki je prišla med večerje in v kateri je izraženo mnenje o značaju zadnjih dogodkov. Pa tudi sam delegat Francije je izrazil mnenje, da so se začeli boji na Madžarskem v imenu socializma, ne pa za obnovo kapitalistične družbe, kakor trdi sovjetski predstavnik.

Stališče Jugoslavije v tej debati so pričakovali s posebno pozornostjo ne samo zato, ker njo kot prvega sosedo Madžarske neposredno zanimajo dogodki, ki so se odigrali minul teden, marveč tudi zato, ker je edina izmed enajstih članic Varnostnega sveta lahko govorila v imenu širokega pasu narodov, ki jih ne vežejo verige blokovske politike. Zato ni bilo naključje, da so besede jugoslovanskega delegata Brileja v napeti tišini do zadnjega kotička polne dvorane močno odjeknile s svojim neodvisnim in konstruktivnim značajem.

»Predlog, naj bi položaj na Madžarskem obravnavali,« je rekel Brilej, »je pravzaprav izkoriščanje madžarske tragedije v propagandistične namene, in sicer

zdej, ko ne bi smeli ukreniti ničesar, kar bi zaviralo napore vlade za vzpostavitev reda.« Z istega vidika je Brilej poudaril, da Jugoslavija v načelu nasprotuje sodelovanju tujih čet.

V splošnem sklopu napetosti v Severni Afriki in na področju Palestine, o kateri bo Varnostni svet razpravljaj danes in jutri, je zahteva po debati o Madžarski

Dr. Jože Brilej

krila v sebi nevarnost, da bi vplivala kot prilivanje olja na ogenj še na novem področju. Sestanek se je sicer začel v tem vduhu, toda po zelo utrudljivih in skrajno napetih urah se je očitno obrnil v smer priznavanja pravic madžarskemu narodu, da ubira pot neodvisnosti, kakor je njegova vlada izjavila, da je pripravljena to storiti.

Zapisnik s te seje, ki bo po svojih pozitivnih in negativnih straneh nedvomno uvrčen med pomembne dogodke zgodovine odnosov na svetu, je živa priča preokreta, med katerim so — z vsako novo vestjo o konsolidaciji Nagyeve vlade — čedalje določnejše prihajali do sklepa, da je zdrava politika tista, ki jo je tudi avstralski delegat izrazil z upanjem, da bodo pogajanja Nagyeve vlade »o umiku sovjetskih čet na podlagi enakosti in neodvisnosti« obrodila sadove.

Jaša Levi

Prijateljski nasveti Poljakov madžarskemu ljudstvu

Varšava, 29. okt. (PAP). — CK Združene delavske partije Poljske je poslal madžarskemu narodu poziv, naj opusti prelivanje krvi. V pozivu pravi, da je CK ZDPP znan program vlade narodne enotnosti Madžarske, program socialistične demokracije, zboljšanja življenjskega standarda, ustanovitve delavskih svetov, program polne narodne suverenosti, ki terja umik sovjetskih čet iz Madžarske in prijateljstvo z ZSSR po leninskih načelih enakopravnosti. CK ZDPP se noče

vmešavati v notranje zadeve Madžarske, vendar izraža mnenje, da je ta program v skladu s koordistimi madžarskega naroda. »Nam se zdi,« je rečeno v pozivu, »da se lahko na osnovi tega programa sporazumejo vsi madžarski rodoljubi, vstevši tiste, ki stoje zdaj na drugi strani barikade.«

V pozivu je tudi poudarjeno, da sta bili Madžarska in Poljska stoletja povezani s skupno ljubeznijo do svobode. Madžarska in Poljska sta se borili za svobodo v minulem stoletju proti agresivnim vladarjem in pred 12 leti proti hitlerjevskemu režimu, zdaj pa sta začeli boj za socialistično demokracijo ter enakopravnost in suverenost v stikih med socialističnimi deželami.

CK ZDPP se obrača na delavske razred Madžarske in v pozivu poudarja, da ga zadene zdaj glavna odgovornost za usodo dežele, odgovornost, da brani ljudsko oblast in socializem po načelih enakopravnosti in suverenosti vseh dežel.

Poziv, ki sta ga poslala v ime nu CK prvi sekretar Władysław Gomułka ter član Politbiroja CK ZDPP in predsednik ministrskega sveta József Cyrankiewicz, priporoča Madžarski, naj obnovijo mir in enotnost naroda, ki sta potrebna za demokratizacijo, napredek in socializem, za izpolnitev programa, ki ga je razglasila vlada narodne enotnosti.

Pariz preusmerja pobudo ameriškega predsednika

Pariz, 29. okt. (Tanjug) Francija je danes sprejela pobudo predsednika Eisenhowerja, naj bi začeli nujne trojne razgovore o vprašanju Bližnjega vzhoda. Uradni krogi poudarjajo, da se »konferenca treh zahodnih velesil nikakor ne bi smela omejiti samo na proučevanje izrednih vojaških ukrepov v Izraelu.«

V takšnem stališču se odražajo hkrati tudi velike razlike med Francijo in njenima anglo-ameriškim partnerjema glede Bližnjega vzhoda. V Parizu bi radi v celoti opravičili izredne ukrepe Izraela in poudarjajo, da so za zelo napeti položaj odgovorni »arabski sovražniki Izraela, predvsem Egipt.«

Poučeni krogi pa trdijo, da

Francija »ni sposobna razumeti in sprejeti« politike Velike Britanije in njenih prizadevanj, da bi irške čete vkorakale v Jordanijo. Zunanji minister Pineau je že prej zelo kritiziral ameriško politiko na Bližnjem vzhodu, tako da presojajo tukajšnji opazovalci današnji pritrdilni odgovor Francije na pobudo predsednika ZDA kot »nov poskus francoske diplomacije, da bi na novih pogajanjih dosegla koordinacijo politike treh velesil na Bližnjem vzhodu.«

Najnovejši dogodki na tem področju so pa nanagla povzročili kar največje zaskrbljenost in ministrski predsednik Guy Mollet se je danes o tem dolgo posvetoval z zunanjim in obrambnim ministrom.

PRAZNIK DOMAČE GLASBENE TVORNOSTI

PRVE IZVEDBE KANTAT ARNICA, KOZINE, SIMONITIJA

Sporod koncerta zbora in orkestra Slovenske filharmonije dne 26. oktobra t. l. je vseboval tri slovenske kantate, tri prve izvedbe: Blaža Arničja »Z vlakom« za mešan zbor, soliste (sopran Zlata Gašperič, alt Bogdana Stritar, bariton Samo Smerkolj) in orkester; Marjana Kozina »Tlaka« za mešan zbor, soliste (tenor Gašper Dermota, bariton Samo Smerkolj, bas Tone Petrovič) in orkester; Rado Simonitijs »Kolednica mladinskih brigad« za tenor (Gašper Dermota), mešan zbor in orkester. Vsako delo je s recitacijo pripadajočega besedila uvedel Janez Rohaček. Dirigiral je Rado Simonitijs.

Mislím, da se ne motím v sodbi, da je dosegel Arnič s to svojo kantato v nekem smislu višek vsega svojega dosedanjega dela. Če po učinku, kar je najbolj oprijemljivo: izvedba je prinesla kantati velik in nesporen uspeh, občinstvo jo je sprejelo z očitno, nedeljeno simpatijo. Delo je zares sugestivno: čeprav traja brez prekinitve toliko kot kaka daljša simfonija, je kot vltito iz enega kosa; od prvega trenutka, ko utihne glas recitatorja in se oglasi začetna melodija v pihalih, pa do zaključnega akorda ne izpusti poslušalca niti za trenutek iz svojega spešnega toka. Spletano je v spvem in zvočnem pogledu tako, da se venomer mlakavo ob-

Trije avtorji slovenskega koncerta: Rado Simonitijs, Marjan Kozina in Blaž Arnič

navlja, da si sledijo očarljive glasbene misli brez vrzeli druga za drugo in da pozornost ne splehne. Arnič po svojem poznanem kompozicijskem postopku sicer tudi tu bolj epično niza kot dramatično vneto, bolj sesteva kot množi, vendar pa ustvarja zelo umetno celoto v pravem smislu besede komponira, sklađa — le pomislimo, kaj ta beseda pravzaprav pomeni! Trejše: Arnič je po svoji umetniški naravi vendar simfonik. Orkester, ne zbor, je glavni nosilec dogajanja. Zvok orkestra pa je tu svojstven in opejen. V instrumentaciji, v izraznem izkoriščanju orkestralnih barv (pa tudi vokalnih): kako značilno, da je v hvalnico domovini vpletel brez sleherne realistične utemeljitve dva ženska solistična glasova (je skladatelj dosegel mojstrski vrh, apogej), tak, da ga v tem slogu najbrž ni kos več preseči.

nacionalnih šol tiste dobe. To so le že znana, dognana, izpeta izrazna sredstva, in vendar — kako je mogoče, da tu, pri Arničju, zvenijo ne le še vedno iskreno in povedno, ampak celo kot nova odkritja, da se lesketajo v taki deviški svežini, kot da jih je komponist, sledeč notranjemu ukazu, ustvaril šele iz nič, da bi zadostil izrazni tuji? Odgovor je očitno v tem, da se je komponist upal otestiti se vseh ozirov in slediti tistem glasbenemu jeziku, k kateremu ga je pač gnalo, da si je upal, če že, z obema nogama stopiti na tla tradicionalnega glasbenega pisma. (Eho edino poslušanje mi je bilo premalo, da bi mogel načeti sedaj tudi drugo vprašanje — kaj je pa v Arničevem slogu tudi objektivno novega, izvirnega.)

Pri tej priliki dve besedi nasploh o vprašanju kompozicijskega sloga: Več naših skladateljev je takih, da so

Zadnji razlog vseh teh uspehov je pač v tem, da se je komponist sam med ustvarjanjem brezpogojno predal svojemu delu, da ga je zgrabil zanos navdušenja in mu pokazal vedno pravo pot, obenem pa mu dajal tudi poguma iti po nji do konca. Delo ima neizbrisni pečat iskrene doživetosti. Obenem pa je v njem tudi dvoje velikih protislovnosti — in čudno, da je menda ravno to dvoje tisto, zaradi česar delo pristno zveni.

Ni mogoče prezreti, da se Arničeva uglasbitev po vsebini ne sklada s pesnitvijo. Raste iz drugega časa kakor pesnitev. Arničeva glasba je pravzaprav eno samo vriskanje, ena sama radost. Glasba je preplavila vse besedilo, spravila poudarke drugam, je vnesla nov ton v zasnovu. Vodi v drugačen smisel, v drugačno čustvo kakor pesnitev. Skladatelj gleda na pesnikov problem tako, kakor v duhu preživljamo težave, ko se že za nami, kakor gledamo z doseženega cilja na premagano nevarno pot.

Drugo: kompozicijsko gledano je to slog visoke romantike (izpred 80 let) in posebej slovanskih

vezani na starejša izrazna sredstva in da imajo prav v njih kaj povedati. Do tod je vse v redu. A pri tem gre za proces, ki je do neke mere zavrt, sramežljiv. Nad njihovimi glavami visi Damoklejev meč očitka slogovne reakcionarnosti. To je treba že temeljito razčistiti. Le dozdevno je sedaj, po Ostercu, le tisti slog razvojnog legitimen, ki je mlajši od Osterčevega, vsak starejši pa reakcionaren. Zakaj v naši instrumentalni glasbi so še velike neizpoljene vrzeli in to je tisto, kar sili skladatelje ustvarjati še v starejšem slogu. To je potemtakem za nas razvojno neizbežen in zato še vedno napreden proces, brez katerega naša glasba ne more naprej.

Zato se nam pa z druge strani tudi ni treba zatekati k izgovorom, češ saj izrazna sredstva niso važna, temveč je važno le to, kaj ima povedati. Zakaj ta trditve je vendar slej ko prej sofize in v nji se zrcali zadrega. Nihče ne bo vedel tega bolje kot ustvarjalec sami.

Podobno muzikalno vrednost kakor Arničeva ima tudi Kozinova kantata. Primerjava pa dopušča opazovati razlike v umetniški naravi obeh avtorjev. Kozina je bolj lapidaren, v instrumentacijskem zvoku ostrejši. Ne pomeni pa »Tlaka« zanj tako značilnega novega razvojnega koraka kakor »Z vlakom« za Arničja, marveč se mojšter kaže v nji v tistem umetniškem profilu, kakor ga v glavnem že poznamo.

Simonitijsva kantata, končno, je predvsem delo čisto drugačnega kova kakor prvi dve. Tudi to je iskreno zasnovano delo in je navdihneno od doživljaja, toda v izraznih sredstvih je preneseno zavoljo množične razumljivosti nalašč na preprostejšo raven in se je s tega stališča seveda težje uveljavljalo v družbi toliko bogateje opremljenih, bolj bleščočih prvih dveh kantat. Simonitijs kot dirigent se je tu v prid večjega učinka Arničevega dela odpeval prednosti, saj se razume, da bi njegova kantata veliko bolj učinkovala na začetku namesto na koncu sporeda.

Pri tem je treba upoštevati še izvedbo. Četudi zaslužita orkester in zbor s tehničnega stališča pohvalo za enakomerno dobro igranje, je bilo vendar Arničovo delo v vseh svojih sestavinah (pri čemer mislim še na soliste) najboljše izvajano. Izvedba Kozinove kantate kakor da še ni povsod prodrla prav do živca zasnove (solisti so bili bolj vsak zase dobri, ne pa še tako uglaseni — celoto; pri baritonem in basovskem delu sem imel na dveh mestih vtis, da je izrazitost manjša namesto večja v primeri s tem, kako ju je znal podati recitator): A Simonitijsva kantata zahteva, čeprav to paradokso zveni, še posebno veliko zbranost, intimnost doživljanja v izvedbi, da se njena tako občutljiva lepa mesta ne zabrišejo. Zdi se pa, da je prav ta, poljudni, žanr našim poklonim izvajalcem najbolj odročim. Vzamejo ga zunanje, površinsko, težko se vživijo vanj. Vsaj pri tej izvedbi sem imel tak vtis. Vendar je še tako, kakor je bilo, tudi to delo doseglo z drugima dvema vred zelo lep uspeh in Simonitijs je smel biti zadovoljen ne le kot dirigent, temveč tudi kot avtor.

Rafael Ajlec

Premiera slovenskega filma »Dolina miru«

JUTRI, 31. OKTOBRA, V KINU »UNION«

Teško in tudi neprimerno je pisati kritično o filmu poprej, preden doživi svojo premiero. Z »Dolino miru« je sicer v toliko drugače, da je že imel svojo prvo predstavo v Pulju, kjer sta ga občinstvo pa tudi kritika sprejela precej ugodno. Vsak je povedal o filmu nekaj slabega pa tudi nekaj dobrega. Iz teh kritik, ki so izšle po festivalu, navajamo nekaj citatov.

»France Stiglic je v Dolini miru pokazal precej duha...« (M. Čolić, Politika).

»Stiglic je pokazal smisel za poezijo, čeprav je včasih v lirčno vizijo nekega sveta vrnil grobe in preveč realne elemente...« (D. A. NIN).

»Režiser je znal včasih filmskimi sredstvi prepričljivo in obzirno povedati vsebino... Z malo Lotti je John Kitzmiller osvojil občinstvo s svojo sproščeno in naravno igro...« (Vleko Rasper, FILM).

In še ena slovenska kritika: »Dolina miru... je razočarala... režiser ni znal pokazati vsega, kar je povedal scenarij, obenem pa je tudi scenarij pokazal nekaj zelo resnih hib in neenotnosti.« (VEČER).

Vidimo torej, da so bile kritike različne. Ene so bile filmu naklonjene, druge spet ne. Zdaj bo občinstvo lahko samo presodilo, kdo je imel prav.

Na sliki: Eveline Wohlfeller in John Kitzmiller v prizoru iz filma »Dolina miru«.

KNJIGA HEINEJEVIH PESMI

Za stoletnico Heinejeve smrti je Slovenska Matica izdala izbor njegovih pesmi v prevodu Mileta Klopčiča. V naši prevodni književnosti je poeziji odmerjenih zgolj nekaj skopih strani. Sleherna prevedena pesniška knjiga pomeni zato skoraj že dogodek na knjižnem trgu. Pravilo je razen tega, da so redki slovenski pesniški prevodi skrbno pripravljani, z odgovornostjo do avtorja in do domačega bralca.

Prevod lahko primerjamo z režijo gledališkega komada. Prevajalec interpretira pesnika kakor predstavi režiser dramatika. V obeh primerih nimaš med tekstem in fantazijo. Publika zahteva, da sta predstava in prevod užitna. Kritiki in poklicni ljubitelji pa tako niso nikoli zadovoljni.

Kakšna je Klopčičeva interpretacija Heineja? Najprej izbor. Ni obsežen, a je dovolj karakterističen za Heineja v celoti. Obširneje bi lahko bilo predstavljeno obdobje zadnjih pesmi, toda ker prevajalec objavlja v spremni besedi še en zvezek Heineja, se s sedanjim izborom, ki je, kakor sem že omenil, dovolj značilen, lahko zadovoljimo. Knjiga ima štiri razdelke. V prvem je ljubezenska poezija iz »Knjige pesmi«, v drugem balade in romane iz različnih obdobj, v tretjem deset poglavij iz pesnitve »Nemčija« in v zadnjem izpovednem, meditativnem in politično-satični pesmi. Vsebinska plat je rešena zadovoljivo

in nam posreduje široki register Heinejeve klaviature. Prav je tudi, da je rahlo poudarjena politično-satična poezija, o kateri pri nas sicer mnogi govorijo, a so jo le redki brali.

Z oblikovne plati Heine za prevajalca ni igrarica. Lahkotnost in igrivost, a hkrati premišljena izdelanost njegovega bodisi zgodnjega ali poznega verza in besede predstavljajo prevajalcu gladka tla. Na prvi pogled preprost, a v resnici zelo rafiniran poet. Preciznem v sentimentalnem ljubezenskem vzduhu in jedkem ironičnem posmehu.

Klopčičev Heine je, kar zadeva obliko v celoti, soliden. Malo manj izbrano igriv je sicer, kot je Heine v resnici, in ponekod bolj retorično zajedljiv kakor ironičen. Edino to dvoje je mogoče prevodu resno očitati. Temu ali onemu morda ne bo prijetno zazvenel kak verz ali kaka beseda, toda to so že fineze za sladokusce. Nekdo, ki se bo s Heinejem tukaj prvič srečal, pa bo zadovoljen. In temu je knjiga namenjena.

Z okusom jo je opremil Grega Košak. K. Kovič

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Pariz skozi angleška očala

Kot odgovor na francoski film »Gospod Ripois«, o katerem je Gerard Philippe resno omajal ugled londonskih lepotic, so Angličje poslali v Pariz Aleca Guinissa.

Vendar je imel ta v mestu zaljubljenih težavnejši položaj kot njegov tekmeec v angleški prestolnici: pri ljubezenskih dogodivščinah so ga ovirala leta in odrasli sin. Svoji edini uspeh je precej drago plačal, ampak kljub temu je zadovoljen zapustil Pariz, kjer je tudi njegov sin doživljal svojo prvo ljubezen. To je osnovni motiv angleškega filma »Pariz, mesto zaljubljenih«, ki v nobenem pogledu ne dosega »Gospoda Ripois«. Alec Guiniss je sicer zelo dober igralec, toda komaj povprečen komik. Njegov humor je tipično angleški: hladen in suh. Tudi Odile Versois ni prava Parizanka, temveč je tako po zunanosti kot po temperamentu bolj podobna Angličinji. Prav tak je tudi Pariz skozi angleška očala: resen in nič kaj prikupen.

Izjemo profesorjev prirodoopisa — pa se bodo od njem bržkone dolgočasili.

Z. P.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO:

IVAN CANKAR: KRIZ NA GORI. Ljubezenska zgodba. Kajžična Kondor. Izbrana dela iz domačih in svetovne književnosti, zvezek 4. Redakcija besedila, spremna beseda in opombe Boris Merhar. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 139 + (V).

HOMER: ILIADA. Prvi, drugi, deveti, enajsti, šestnajsti, osemnajsti, dvaindvajseti, štirindvajseti sprev. Prevodel Anton Sovre. Kajžična Kondor št. 3. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 193 + (III). Labor iz Iljade prinisala osem sprevov, dodana pa je beseda o Homerju, komentar k objavljenim in vsebina izpuščeni sprevov, opomba priveditelja o izboru in o slikah ter slovarček manj znanih imen in izrazov.

JANEZ JALEN: BOBRI. Prva knjiga: Sam. Kajžična Sinjega saleba št. 34. Ilustriral Milan Bizovičar. Opemil Aleksander Horvat. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 207 + (III).

JANEZ JALEN: BOBRI. Druga knjiga: Rod. Kajžična Sinjega saleba št. 35. Ilustriral Milan Bizovičar. Opemil Aleksander Horvat. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. 202 + (II).

ANTON MELIK: AMERIKA IN AMERISKA SLOVENIJA. Popotni zapiski. Izdala Državna založba Slovenije v Ljubljani 1956. Strani 318 + (II).

K. KUNIN: VASCO DA GAMA. Prevodel Bogomir Stopar. Zbirka »Globe« (potopisi, monografije, dnevniki in življenjski spisi slavnih raziskovalcev). Prevodel Bogomir Stopar. Opemil Uroš Vagaja. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 207 + (II).

FRIEDRICH WOLF: PRAVLJICE ZA VELIKE IN MALE OTROKE. Prevodel Milan Šega. Ilustrirala Anka Gošnik. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 87 + (I).

DR. DRAGA CERNEC in DR. FRANC ROSTAHER: MOJ OTROK. Opemil in ilustriral Janez Vidic. Založila založba Obzorja v Mariboru 1956. Strani 191 + (I).

JEZIK IN SLOVSTVO. Letnik II, številka I. Izdala Slavistično društvo v Ljubljani. V tej številki sodelujejo Marja Boršnik, B. Kolarič, Joža Mahnič, Slavko Fras, A. Bajec, Silva Trdin, Mirko Černič, Jože Štřer, Ivan Tomaneč, K. Bačar, Irma Marinčič in drugi.

VENCESLAV WINKLER: MALI SMOLČEK. Kajžična je izšla v Kajžični Čebelicu. Zgodbe iz partizanskih dni je ilustriral Stane Kumar.

LOJZE ZUPANČ: ZAKLAD NA KUCARJU. Zbirka belokranjskih narodnih pripovedk, ki jih je ilustriral Maksim Gasparič, šteje okrog šestdeset zgodbe. Knjigo je založila Mladinska knjiga v Ljubljani.

RAZSTAVA ITALIJANSKE UMETNOSTI

SODOBNI ITALIJANSKI SLIKARJI V MODERNI GALERIJ

Jutri ob 18. uri bo v prostorih Moderne galerije odprta razstava sodobne italijanske umetnosti, plod dogovorov med Generalno direkcijo za kulturne stike ministrstva za prosveto republike Italije in Komisijo za kulturne stike s tujino v Beogradu. Ob tej priložnosti smo zaprosili predstavnik Narodne galerije sodobne umetnosti v Rimu, ki ji je bila poverjena organizacija razstave, g. Giovanni Carandenteja, naj nam bi povedal nekaj o značaju in namenu razstave.

Na razstavi sodobne italijanske umetnosti, ki je bila prejšnji mesec odprta v Zagrebu in bo iz Ljubljane prenesena še v Beograd in morda tudi v Skoplje, je razstavljenih 87 platen in 9 plastik. Zastopani so vsi vidnejši italijanski likovni umetniki ne glede na smer, ki jo zastopajo. Razstava nima polemičnega namena, nudi hoče le kar najbolj verno panoramo tega, kar se danes dogaja v likovnem življenju Italije. Med razstavljavci so zastopani starejši slikarji, med njimi tudi lani umrla mojstra De Pisis in Tosi, predstavnik najstarejše generacije, dalje najvidnejši živči mojstri modernega slikarstva Morandi, Casorati, Carrà, Rosai, Mafai in drugi, poleg teh so na razstavi enakovredno zastopani tudi predstavniki tako imenovane srednje generacije Gentilini, Guttuso, Cassinari ter predstavniki

najmlajših, večinoma pristašev abstraktnega slikarstva, med katerimi so tudi Afro, Birolli, Vedova in Santomaso.

Prireditelji so se za to razstavo skrbno pripravili, saj je to prva povojna razstava originalnih eksponatov italijanske likovne umetnosti, prav tako pa italijansko občinstvo z zanimanjem pričakuje podobno razstavo jugoslovanske umetnosti v Italiji.

Z odmevom te razstave v Zagrebu — je dejal g. Giovanni Carandente — smo zelo zadovoljni. Obisk je bil nepričakovano velik, pa tudi zanimanje je bilo nenavadno živo. Lahko rečemo, da so bili že ob tej razstavi ustvarjeni prvi živi stiki med jugoslovanskimi in italijanskimi likovnimi umetniki. Kot neposreden rezultat te razstave in osebnih poznanstev oziroma neposrednega poznavanja z jugoslovansko sodobno likovno umetnostjo, bo 6. novembra odprta v galeriji Cavallino v Benetkah razstava hrvatskega slikarja Zlatka Price. Prav tako je prišlo v času italijanske razstave v Zagrebu do osebnih poznanstev med nekaterimi najvidnejšimi sodobnimi italijanskimi umetniki in hrvatskimi slikarji, do podobnih poznanstev, upam — je dejal g. Giovanni Carandente — bo prišlo tudi med slovenskimi in italijanskimi likovnimi umetniki in tudi do eventualnih razstav v Italiji. Z.

OCENJEVANJE ZA POKAL »LJUJSKE PRAVICE«

Telovadnica ves dan zasedena

V telovadnici »Partizana« v Trbovljah je vsak dan najmanj 350 telovadcev — V društvu čedalje več mladine — Vrata telovadnice odprta tudi vsem športnikom

Letos si bo mogel TVD »Partizana« v Trbovljah z mirno vestjo zapisati prav lepo in uspešno bilanco, precej bolj bogato kot v minulih letih. Če so v njih, materialni pogoji med drugim tudi odlični za organizacijo in razvoj telesne vzgoje, potem sta letos upravni in gospodarski odbor res poskrbel, da bi prav tu ne bilo v prihodnje večjih ovir in se bo mogla telesna vzgoja v rudarskem in industrijskem središču početi še bolj razvijati.

Iz lastnih sredstev in v lastno breme so v pripukno urejenem domu docela obnovili toplovodno napravo, tako da bo lahko tekla vadba poslej vse leto neprekinjeno. Na sami stavbi so opravili mnoga potrebna dela. Z novo lovilno napravo za odkoske pri vadbi težjih orodnih prvin se obeta še močnejši napredek orodne telovadbe, zlasti na drugo, kjer ima »Partizana« nekaj zelo obetajočih telovadcev, med njimi znana republiškega in državnega reprezentanta Ivana Trugarja. Ženska vrsta pa je dobila z dvo-višinsko bradljo možnost, da se bo tudi v tej disciplini mogla nagljeje dvigati do večjih uspehov.

TELOVADNICA JE POLNA VSAK DAN

Dotok članstva že kaže na to, da dobiva telesna vzgoja v Trbovljah množičnejši značaj. Razen 800 pripadnikov »Partizana« je našla v domu svojo streho tudi šolska mladina z vodenske šole, industrijsko-rudarska šola ter slednjič še gospodinjstva šola. Telovadnica je dan za dnem prepolna življenja, prepolna zlasti mladine, ki se prav na ta način hkrati vključuje v vrste »Partizana«. Resda je prezasedenost prostorov v marsičem naporna, vendar pa prinaša po drugi strani razvoju telesne vzgoje tako zaželjeno množičnost. Številke o obli-

nov in članic, mladincev in mladink ter pionirjev in cicibanov, ob njih pa še vsa številna šolska mladina. Tako lahko mirne duše povemo, da je trbovlski dom »Partizana« izredno močno in živo žarišče množične telesne vzgoje. V poletnih mesecih pa se je kajpada s številnim obiskom ob-

imela troje prikupnih praznikov: razdelitev legitimacij nad 200 pionirjem in pionirkam, novoletno jelko z obdaritvijo 350 pionirjev ter tekmovanje s skiroji. Močan propagandni uspeh so prinesla tudi gostovanja in nastopi Trbovlje—Zabok in Zabok—Sanski most—Trbovlje. Za telesno vzgojno propagando na podeželju pa je poskrbel »Partizana« z nastopom na Dobovcu nad Trbovljami. Na krajnem zletu in nastopu v Brežicah je prav trbovlski »Partizana« dal največ telovadnih vrst z največ nastopi in največ sodnikov. Na republiškem prven-

Z letnega nastopa »Partizana« Trbovlje

neslo zlasti letno telovadišče, ob njem pa novo kegljišče, zaradi katerega je še bolj poraslo število članstva. Dobri in koristni od-

stvi je dosegel Ivan Trugar v prvi članski vrsti prvo mesto ter se lepo uveljavil tudi na državnem prvenstvu v Mariboru. Priredili so tudi več vodniških tečajev, da tako izpopolnijo eno kritičnih vrst. Z uspehom so letos organizirali množični tek čez drn in strn, tekmovanja v sankanju, smučanju, odbojki ter streljanju z zračno puško.

NA TELOVADIŠČU BO TUDI DRSALEŠČE

V naglici našeta dejavnost trbovlskega »Partizana« že pričča, da je telesna vzgoja v Trbovljah v kaj živem razmahu in vzponu, polna truda in dela ter prizadevnosti. S številnimi nastopi in prireditvami je »Partizana« stalno oblikoval in utrjeval svoje odnose do vseh občanov in javnosti neprestano kazal dobre sadove organizirane telesno-vzgojne dejavnosti. Starši so mu hvaležni, ker v čedalje večji meri privablja mladino v telovadnico, na letno telovadišče in na vse svoje mladinske in tudi otroške prireditve. Ker s smučanjem in sankanjem skrbi za zdrav razvoj mladine, si vsi v Trbovljah že žele, da bi pozimi uredil tudi drsališče na svojem letnem telovadišču, ki je kaj primerno za ta šport, ki ga Trbovlje močno pogrešajo. Za poletni čas pa bi bilo več kot umestno, da bi prav na letnem telovadišču uredili letni kino, ki bi v večernih urah prav z ničimer ne motil rednega dela »Partizana«.

MEDNARODNI NAMIZNOTENISKI TURNIR V INNSBRUCKU Štipek premagal Harangoza

Innsbruck, 29. oktobra. Na mednarodnem turnirju v namiznem tenisu v Innsbrucku so dosegli sinoči tele rezultate: moški posamezno, polfinale: Štipek (CSR): Harangoza 5:2, Andreadis (CSR): Freindorfer (Zah. Nemčija) 3:1; moške dvojice polfinale: Andreadis-Štipek: Mathias-Hantschman (Vzhodna Nemčija) 3:0, Freindorfer-Holtschek (Zah. Nemčija): Harangoza-Gabrič 3:0; ženske dvojice finale: Schlad-Khon (Zah. Nemčija): Red-Miterstadter (Vzhodna Nemčija) 3:1; mešane dvojice polfinale: Andreadis-Miterstadter: Neuman-Khon 3:1, Štipek-Hibl: Roland-Roland (Belgija) 3:1; ženske posamezno — finale: Roland: Hibl (Avstrija) 5:2.

V finalu je Andreadis premagal Štipeka s 3:1, skupaj z njim pa je zmagal v parih. V finalu sta Čehoslovaška premagala nemski par Freindorfer-Holtschek s 5:0. V finalu mešani parovi sta Andreadis in Miterstadter premagala Štipeka in Hiblova s 3:0.

Olimpijska vas odprta

Melbourne, 29. okt. — Predsednik organizacijskega komiteja XVI. olimpijskih iger Kent Hugs je danes odprl olimpijsko vas v Heidelbergu. Olimpijska vas je v predmestju Melbournea in bo v njej stanovalo okrog 6000 športnikov.

V olimpijski vasi že stanujejo športniki Nigerije in Cejlona, ki so pred dnevi prispotovali v Melbourne.

SE TRI KOLA NA ALJEHINOVEM TURNIRJU

Botvinikova prednost je majhna

Na šahovskem turnirju v Aljehinov spomin v Moskvi je bil večeraj na programu popolnoma prost dan. Udeleženci tega velikega turnirja so počivali in se pripravljali za poslednja tri kola. Tisti, ki imajo dobro mesto na lestvici, se bodo trudili, da ga obdrže, slabše plasirani pa da se odmaknejo od poslednjega mesta.

Tajmanov, ki je stalno vodil v prvi polovici turnirja, je prepuštil vrh lestvice najprej Smislovu, nato pa Botviniku. Res je, da tako kot ta dva tudi Tajmanov ni izgubil nobene partije, vendar je petkrat zaporedoma remiziral (od sedmega do enajstega kola). Čeprav vodi za pol točke pred svojimi glavnimi tekmeci Smislovom in Tajmanovom, pa si Botvinik še ni zagotovil prvega mesta. Možje je, da si bo svetovni prvak v XIII. kolu prednost povečal, ker se hosta Smislov in Tajmanov borila med seboj, toda v zadnjih dveh kolu imata Smislov in Tajmanov razmeroma šibkejša nasprotnika kot pa Botvinik.

S kom se igra naš predstavnik Gilgorič? V XIII. kolu bo igral danes kot črni proti vzhodnonemškemu mednarodnemu mojstru Uhlmanu. V tem srečanju je naš velemojster favorit in bi kot tak moral osvojiti celo točko. V predzadnjem kolu bo Gilgorič kot beli sedel za mizo s Keresom, a v zadnjem kolu kot črni z Angležem Golombekom. Pričakuje-mo lahko, da bo v preostalih treh srečanjih naš prvak dosegel dve do 2,5 točke, kar bi mu zagotovilo visoko mesto v končnem vrstnem redu. Njegov tekmeč za peto mesto, Argentinec Najdorf, bo imel v zadnjih treh kolu razmeroma močnejše nasprotnike, in sicer Pachmana, Bronsteina in Padewskega.

Izmed favoritov sta zatajila Keres in Szabo. Sele po zmagi nad Silvo v XII. kolu je Keresu uspelo, da se je dvignil v zgornji del tabele. Madžarski velemojster Szabo je po porazu v VI. kolu proti Smislovu tako popustil, da je sedaj v spodnji hiši. Njegova dosedanja bilanca: 1 zmag, 3 porazi in 8 remijev. Praviijo, da ves

PLENUM TURISTIČNIH KOMISIJ AVTOMOTO DRUŠTEV SLOVENIJE

Večjo pozornost avtomobilskemu turizmu

V Poštarskem domu na Pohorju je bil v soboto plenum turističnih komisij avtomoto društev Slovenije, ki ga je sklicala turistična komisija Avtomoto zveze Slovenije. Plenuma so se udeležili zastopniki vseh avtomoto društev Slovenije in več gostov. V prvem delu plenuma so obravnavali poročilo tovariša Zupana, ki je poročal zlasti o delovanju turističnih komisij avtomoto društev, v drugem delu pa poročilo dr. Ivana Murka o problemih avtomobilskega turizma v Jugoslaviji glede na tuji turizem.

Osnovni namen plenuma je, da pospeši razvoj avtomobilskega turizma pri naših avtomoto društvih pa je pomembna še posebej glede na mednarodni avtomobilski turizem. Vsi inozemski avtomobilski turisti se obračajo za informacije namreč glavnem na avtomoto društva (seveda, kjer so društva za to usposobljena, in ne na splošno turistično društvo. Enake usluge pa koristijo prav tako domačemu avtomobilskemu turizmu. Za domači avtomobilski turizem pa je še posebno pomembna pravilno usmerjena propaganda in dobra organizacija različnih motornih športnih prireditev. Tudi specifičnosti torej ne morejo opravljati splošna turistična društva in jih je treba izdvojati za turistične komisije pri avtomoto društvih. Za to svojo dejavnost pa morajo imeti turistične komisije različne referate, kot n. pr. referat za propagando, referat za pravna vprašanja, za karnetsko službo, za domači turizem, za tuji turizem itd.

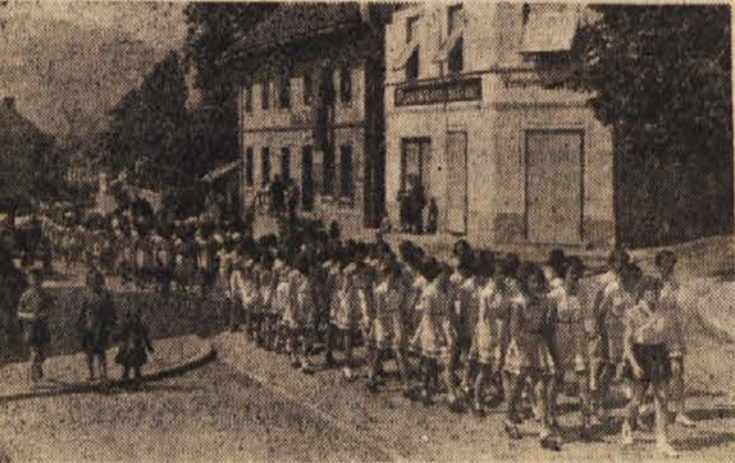
Turistične komisije pri društvih bi bilo treba najprej usposobiti za to delo v funkcionalnem pa tudi v smotnem pogledu. Predvsem bodo društva za takšno delo potrebovala ustrezne poslovne prostore in strokovno usposobljene uslužbence. Karnetsko službo bo pa treba seveda najprej decentralizirati. Naloga turističnih komisij v okviru splošnega turizma pa je v tem, da privabljajo turiste in tudi skrbijo za njihovo namestitve. Po podatkih Mednarodne turistične zveze je v Jugoslaviji v letu 1955 v primeri z letom 1954 naraslo število turistov za 51 %, število nočnin pa za 71 %, medtem ko je v evropskih državah v istem razdobju zabeležen povprečni porast od 7 do 20 %. Ti podatki torej kažejo, da bodo imeli predvsem referati za tuji turizem obilo dela in bodo s to svojo dejavnostjo veliko pripomogli k razvoju turizma.

Kr

Brzojavke

BEograd, 29. okt. Sklenjeno je, da bo namiznoteniški dvoboj med Jugoslavijo in Romunijo 9. novembra v okviru mednarodnega namiznoteniškega prvenstva Jugoslavije v Beogradu. Naša reprezentanca bo nastopila oslabljena, ker se hosta nastopila Dollnar in Vgrinc.

BEograd, 29. okt. Tu se je začel trening košarkarjev — kandidatov za državno reprezentanco, ki bo v začetku novembra odigrala štiri tekme s Poljsko. Na treningu je triinajst igralcev. Namesto Radojičića, ki se ni odzval, je zvezi kapetan pozval Zupaničiča iz Ljubljane.

Povorka pionirk »Partizana« po mestnih ulicah v Trbovljah

sku telovadnice povedo, da gre skozi telovadnico vsak dan od 350 do 400 telovadcev, rednih čla-

nosi z vsemi drugim športnimi društvi pa bodo še močnejše okrepili množičnost telesne vzgoje, saj že očitneje zmaguje med vrstami športnikov želja in potreba, da brez telesne vzgoje v telovadnici ni dobrega športnika.

Toplak v reprezentanci

Beograd, 29. oktobra. Danes je bil v Beogradu sestanek komisije za priprave naše nogometne reprezentance, na katerem so bili določeni igralci za tekmi proti Škotski 21. novembra v Glasgowu in proti Angliji 29. novembra v Londonu. Sekretar komisije Ljubov Lovrič je izjavil predstavnikom tiska, da bo v Veliko Britanijo potovalo 16 nogometašev: vratarja Beara in Kralj, branilci Belin, Stanković in Crnković, krilci: Tasić, Horvat, Bošković, Čonić in Mitić ter napadalci Petaković, Milutinović, Oganjanov, Vukas, Zeber in Toplak.

Skupni trening, ki bo od 5. do 16. novembra v Zagrebu, bo vodil zvezni trener Blagoje Marjanović. Kondicijski trening bo verjetno vodil zvezni trener Atletske zveze Jugoslavije Dragan Petrovič.

Med skupnim treningom bodo tri tekme. Prvi dve 9. in 12. novembra, tretja pa 15. novembra. Po teh tekmah bo sestavljena reprezentanca za srečanje v Glasgowu.

Vzhodnonemška telesnovzgojna delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 29. oktobra. Sinoči je prispela v Ljubljano štiričlanska delegacija Državnega komiteja za telesno vzgojo in šport pri vladi vzhodnonemške demokratične republike, ki jo vodi podpredsednik Državnega komiteja dr. Hans Schulzer. Gostje so prišli v Slovenijo na povabilo Zveze športov Slovenije in Glavnega odbora Ljudske tehnike, čigar delegacija je letos spomladi obiskala Vzhodno Nemčijo.

Danes dopolnilne so gostje iz Vzhodne Nemčije odpotovali na Gorenjsko, in sicer v Kranj, Krpo, Begunje, Lesce, Bled in Jesenice, kjer si bodo ogledali telesnovzgojne naprave. Jutri bodo nadaljevali svojo pot v Planico in na Vrlež, v sredo pa se bodo vrnili v Ljubljano in se seznanili s telesnovzgojno dejavnostjo v našem glavnem mestu. Zvečer bodo odpotovali v Beograd, kjer bodo gostje Zveze športov Jugoslavije, iz Beograda pa se bodo vrnili v Zagreb. Od tu bodo šli v Opatovo, Reko, Portorož in Koper. V Ljubljano se bodo spet vrnili v soboto zvečer, v ponedeljek pa bodo odpotovali nazaj v Berlin.

Osnovni organizaciji Zveze komunistov in SZDL terena Kamnik-Zaprice sporočata žalostno vest, da je tragično preminil naš član in odbornik tovariš

ALBERT ŠTUPAR

direktor gradbenega podjetja »Graditelj« v Kamniku

Dragega, zvestega in požrtvovalnega tovariša bomo ohranili v najlepšem spominu. Datum pogreba bomo javili kasneje.

Kamnik, 29. oktobra 1956.

Osnovni organizaciji Zveze komunistov in SZDL terena Kamnik-Zaprice

KOLEKTIV GRADBENEGA PODJETJA »GRADITELJ« V KAMNIKU

SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE VCERAJ TRAGIČNO PREMINIL V PLANINAH, KI JIH JE NEIZMERNO LJUBIL,

TOVARIS

ALBERT ŠTUPAR

GRADBENI TEHNIK DIREKTOR NAŠEGA PODJETJA

ISKRENEGA DELOVNEGA IN POŽRTOVALNEGA DIREKTORJA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

DATUM POGREBA NEPOZABNEGA TOVARIŠA BOMO JAVILI KASNEJE

KAMNIK, 29. OKTOBRA 1956

KOLEKTIV, DELAVSKI SVET, UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA »GRADITELJ« — KAMNIK

BRALCI NAM PIŠEJO

Cesto naj bi le popravili

Medtem ko okusno urejujejo okolje pred pročeljem novega občinskega doma...

Vinjen kolesar

Pred dnevi se je peljal s kolesom po okrajni cesti iz smeri Ivanjkovec proti Ljutomeru...

Tudi za kolesarje

Ne samo vinjenosti, ampak tudi nepravilna in nepravilna vožnja je lahko posledica najhujše prometne nevarnosti...

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Gregor Norman, star 77 let, doma iz vasi Klepek...

DNEVNE NOVICE

APZI Pojemo! V torek, 30. oktobra ob 19.30 redna pevka vaja. — Odobr.

KONCERTI

V petek, 2. novembra, prvi koncert za zeleni abonma. Dirigent Witold Rowicki...

Gledališča

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Torek, 30. oktobra ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske.«

Z JESEMIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Gosenskih ima dr. Avgust Tancar. Gosposvetska cesta.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE
Sobota, 3. novembra ob 20: Cehov: »Stare ruske šale.«

Z BLEDA

Ceski barvni film: »Pot v prazgodovino.« Predstava ob 20. — V glavni vlogi Karel Zeman in Zdenek Razkopal.

IZ ZALCA

Mehiški film: »Trije pustolovci.« Predstava ob 19.30.

Lep zaslužek

nudimo prodajalcu časopisov za prodajo na kolodvoru in v mestu Kranj

Resni interesi naj se zglasijo v podružnici Ljudske pravice v Kranju, oziroma v pisarni uprave Ljudske pravice v Ljubljani, Kopitarjeva 2

NASTOPTAKOJI

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Torek, 30. oktobra ob 18: I. Cankar: »Hilapet, Red D in izven.«

KINO

»STORŽIČ: Ital. film: »Deset ljubavnih pesmi.« Predstava ob 18, 18 in 20. V glavni vlogi Jacques Bernas in Brunella Bovo.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Torek, dne 30. oktobra: lekarna »Studenci, Gorkoga ulica 13.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 30. oktobra ob 19.30: Fabbr: »Zapeljivec.« Red B.

KINO

PARTIZAN: Nemški barvni film: »Piroška.«

UDARNIK: Ital. film: »Ljubezenski zanos.«

Rodile so: Fras Katarina, 21 let, namestnica, Hotinja vas — Marjetko; Marija Javornik, 45 let, gospodinja, Muta — Ireno; Terezija Mursič, 21 let, delavka, Rogova — Cvetko; Karolina Andreja; Marija Pušnik, 34 let, gospodinja, Plač — Draga; Jožefa Rojko, 30 let, gospodinja, Zg. Voličina — Mirco; Antonija Spindler, 38 let, gospodinja, Bačkova — Stanislava; Bernarda Sprah, 22 let, gospodinja — Bernardo; Marija Vlah, 28 let, gospodinja, Apače — Darja; Marjeta Zalg, 25 let, gospodinja, Selnica na Muri — Ivana.

Umrli so: Peter Lipovec, 80 let, zidar v pok.; Ana Škerbinec roj. Selinšek, 48 let, gospodinja; Marija Klemenčič roj. Šolč, 61 let, gospodinja; Marija Vouk roj. Kurnik, 71 let, druž. upokojenka.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»SVOBODA-TRBOVLJE II.«: Ameriški film: »V kolodvorskih kanjonih.«

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
»PARK: Česki film: »Divja Barbara.«

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Angleški barvni film

PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH

Tednik »Radionica mira.« Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Odile Versois in Alec Guinness.

KINO »SLOGA«

Ceski barvni film

Pot v prazgodovino

Predstavi ob 15 in 17 ter ob 10 matineja. Ob 19 in 21 filmski film: »Poročni venec.«

KINO »TRIGLAV«

dne 29., 30. in 31. oktobra

ZAPRTO

zaradi preureditve na sistem V. Vision in Cinemascope

KINO »KOMUNA«: Amer. barvna risanka: »Plutonove in Pajine pustolovščine.«

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Pustolovščine Don Juana.«

tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Errol Flynn in Robert Douglas.

KINO »SOCA«: Amer. barvni film: »Pustolovščine Don Juana.«

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Selina.«

KINO »SISKA«: Ameriški barvni film

Saskatchewan

V glavni vlogi: Alan Ladd in Shelly Winters. Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

KUPIMO bencinski agregat za izmenično napetost jakosti 7 do 8 kVA

»INVEST-IMPORT« BEOGRAD — TERAZLJE 5 sprejme analizatorja lekohij računov

GLOBUS • KOPER Ko 97

DELAVSKO USLUŽBENSKA RESTAVRACIJA RUDNIKA KAOLINA ČRNA PRI KAMNIKU razpisuje delovno mesto

poslovodje točilnice

Plača po tarifnem pravilniku. Samsko stanovanje zagotovljeno — Nastop službe 1. decembra 1956.

»Tam je zelo poučna knjiga.« je rekel Jachmann. »Iz nje sem se naučil kopico reči.«

»Kam?« je spet vprašal Pinneberg in se mu je zdelo vse skupaj zelo skrivnostno.

»Poglejte tja! Ali je tam še stvolasi debelih z naočniki in skuštrano brado?«

»Seveda,« je rekel Pinneberg. »Tamle gre.«

»Lepo,« je rekel Jachmann, »dobro gledjte, kam gre, z menoj pa ta čas kramlajte vsakdanje reči.«

Pinnebergu je šinilo skozi možgane: Kaj je to? Kaj hoče Jachmann? Pa o materi ničesar ne pove.

Jachmann pa je šinil: »Povejte že kaj! Pripovedujte karkoli! Neumno je videti, če tako stojiva drug ob drugem. Lahko bi postal kdo pozoren.«

Pozoren? Čemu pozoren? je razmišljal Pinneberg. Glasno pa je spregovoril: »Vreme je vedno tako, lepo, kajne, gospod...«

»Pazite, človek,« je šepetal Jachmann, glasneje pa je dodal: »Da, da, zares lepo vreme imamo.«

»Malce dežja bi bilo treba,« je rekel Pinneberg in je zamišljeno ogledoval hrbet sivega gospoda tri korake pred seboj.

»Dež bi bil dober,« je Jachmann takoj pritrdiril, »toda ne zdaj za konec tedna.«

»Ne, ne, seveda ne,« je rekel Pinneberg, »za konec tedna pa res ne.«

Potem pa se je utrgala nit. Fantu ni nič več prišlo na misel. Od strani je pogledal Jachmanna in ugotovil, da ni nič več tako čil, kot je bil poprej.

»Prosim vas, spregovorite vendar, Pinneberg,« je postajal Jachmann živčen. »Gotovo imate mnogo povedati. Če bi jaz ne videl kakega človeka pol leta, bi mu pripovedoval ure in ure.«

»Zdaj ste pa vi izgovorili moj priimek,« je ugotovil Pinneberg. »Kam greva pravzaprav?«

»No, k vam! Kam sicer? Pospremil vas bom.«

»Potem bi morala zaviti na levo,« je dodal Pinneberg. »Zdaj stanujem na onem koncu.«

Jachmann se je ujezil: »Čemu ne zavijete na levo?«

»Mislim sem, da morava zasledovati tega sivega gospoda.«

»Mar res še ne razumete?«

»Ne razumem,« je priznal Pinneberg.

»Pojdite torej tako, kakor da greste proti domu. Vam bom že še povedal. Zdaj pa lepo kramlajte z menoj.«

»Zdaj morava zaviti na levo,« je rekel Pinneberg.

»Prav, pojdite že,« se je Jachmann jezil. »Kako gre vaši ženi?«

»Dobila sva fantka,« je Pinneberg obupal. »Dobro ji gre. Ali mi ne morete povedati, kaj naj to pomeni, gospod Jachmann? Čedalje bolj bedasto se mi zdi vse skupaj.«

»Pa prav zdajle ste morali izgovoriti moj priimek,« se je Jachmann jezil. »Zdaj nam bo gotovo sledil. Človek, vsaj zdaj se ne ozirajte!«

Pinneberg ni odgovoril, Jachmann pa tudi ni povedal ničesar več. Stopala sta po pločniku ob stanovanjskih hišah, zavila okrog vogala, nadaljevala pot pred hišami, stopila čez železniški prelaz in bila na Pinnebergovi poti domov.

Prometna luč je bila rdeča, počakala sta trenutek. »Ali ga še vidite?« je vprašal Jachmann.

»Rekli ste, da se ne smem... Ne, ne vidim ga več. Nekam naravnost je šel.«

»No, končno!« je dejal Jachmann in se olajšano oddahnil. »Torej sem se le motil. Včasih človek vidi strahove.«

»Ali mi boste zdaj povedali, gospod Jachmann?« je začel Pinneberg.

Advertisement for Franc Vehar, a key carrier and soldier, with contact information for his syndicate.

Advertisement for the novel 'Kaj zdaj, HANS FALLADA' by Roman Fant, featuring a large question mark graphic.

Po čem je

»CRNA ZIVINA«

- Na svetu je še
- vedno 11.000.000
- sužnjev — Ostud-
- ne metode zasuz-
- njevanja črncev

Po podatkih OZN je v naši atomski dobi na svetu še vedno okrog 11 milijonov sužnjev. Zelo veliko je še tako imenovanih absolutnih sužnjev, ki jih prodajajo kot živino in ki se nikdar ne morejo osvoboditi. Njihovi otroci postanejo avtomatično sužnji gospodarstev naslednikov. Takih sužnjev je danes še največ v Saudovi Arabiji. Prodajajo jih na posebnih suženjskih sejmih v Mekki in nekaterih drugih mestih. Odrasli moški velja približno 150 funtov pa tudi mnogo več,

če je izjemno močan ali če je večš kakega rokodelstva. Sužnje nad 25 leti prodajajo že za 40 funtov, mlade lepoticke pa dosežejo tudi bajeslovne cene. Zgodi se, da se na takem sejmu pojavijo tudi bele žene. Take so posebno drage in končajo po navadi v haremskih bogatih arabskih plemičev. Pred nekaj leti je izginilo nekaj nemških deklet, ki so se prijavile na nekako »lepotno tekmovanje« v Siriji. Kljub napornemu iskanju mednarodne policije jih še niso našli. Vstop v zasebne hrame plemičev je namreč vsakomur prepovedan.

V Južni Ameriki imajo suženjstvo v prikriti obliki. Tam še vlada sistem tlačanov srednjeveške fevdalne ureditve. Tlačane prodajajo skupno z zemljo.

Tudi običaj prodajanja nevest

pri plemenih južno od Sahare je v bistvu suženjskega značaja. Oče ima polno oblast nad svojo hčerko, ki si ne sme izbirati moža po svoji volji. Kdor več plača, ima prednost. Če mladi mož ni zadovoljen s svojo ženo, jo lahko proda drugemu. Če pa žena ne more roditi otrok ali če zbolijo, jo lahko vrne njenemu očetu in zahteva denar nazaj.

»Otroško suženjstvo« je poseben način suženjstva: starši prepuščajo svoje otroke bogatim ljudem, ki jih uradno »posvojijo«, v resnici pa kupijo kot sužnje. Na podoben način trgujejo z gejšami na Japonskem.

Eno najbolj nesramnih oblik modernega suženjstva prakticirajo v Južni Afriki. Tamkajšnje rasistične oblasti, ki propovedujejo hegemonijo belega človeka in »inferiornost« barvastih ljudi, rešujejo na res inferioren način problem delovne sile: policijski in sodni organi lovijo in obsojajo črnce na dolgoletno prisilno delo tudi za najmanjše prestopke. Obsojence država zaposluje na velikih plantažah in v diamantnih rudnikih. Seveda je plača teh sužnjev minimalna in tako imajo

bell izkoriščevalci dovolj črne delovne sile, ki je tako rekoč zastoj.

Afrika ni edini rezervoar sužnjev. Mnogo jih kupijo tudi v Aziji, predvsem v Beludžistanu. Pa tudi iz Evrope, kot smo že omenili, »rekrutirajo« določeno odstotek žive robe. Vsako leto je dovolj primerov ugrabitvev in prodaje belih ljudi. Samo eden od teh primerov: leta 1951 se je v bližini jemenske obale potopila angleška tovorna ladja. Vsi mornarji so se rešili na obalo, kjer jih je tamkajšnji šejk takoj zasuznil in jih prodal v notranjost Arabije.

Se pred nekaj leti so uprizarjali na nekaterih afriških področjih pravcate love na »črno živino«. Lovci na sužnje so sredi noči napadli nezavarovane črnske vasi, zajeli vse dela sposobne prebivalce in jih po skrivnih poteh pripeljali do manjših pristanišč, kjer so jih prodali kupcem. Tudi drugih metod se poslužujejo. V muslimanskih delih Afrike se čisto pojavijo muslimanski misijonarji, ki ljudi vabijo na romanje v Meko. Ker so romarji povečini ubožni ljudje, jim na cilju seveda zmanjka denarja za vrnitev in že so v krempljih prekupčevalcev s sužnji. Le redko se zgodi, da tak božjepotnik še kdaj vidi svojo rodno vas...

Zanimiv pogled na staro slovaško mesto Banská Bistrica

Plastično srce

Na mednarodnem kongresu kardiologov, ki je bil pred kratkim v Kopenhagenu, so med drugimi zanimivimi primerki pokazali tudi »umetno srce« iz plastične snovi, ki ga je izdelal danski zdravnik dr. Inge Riga. To plastično srce je mogoče kupiti za zelo ugodno ceno, ki znaša okoli 700 dinarjev, in ga po uporabi zavreči.

»Sesalke«, ki danes nadomeščajo delo srca v času trajanja operacije tega najvažnejšega organa človeškega telesa, so brez izjeme zelo komplicirani aparati, ki stanejo okoli 7 milijonov dinarjev. Po zaslugi danskega

zdravnika pa popolnoma preprosto »žep« iz plastične snovi zdaj zelo uspešno in dobro nadomešča dosežanje komplicirane mehanizme.

Primarij neke velike bolnišnice v Kopenhagenu dr. Erik Husfelt je že z uspehom uporabil »novo plastično srce« pri številnih eksperimentih na živalih. Prav on ga je osebno pokazal udeležencem kongresa in hkrati demonstriral s pomočjo filma tudi njegovo preprosto, vendar zanesljivo delovanje. Dr. Husfelt namerava novo plastično srce že v kratkem uporabiti tudi pri operacijah srca pri ljudeh.

Vas pod sredozemskimi bori

Južno od Motovuna na cesti proti Pazinu leži Karojba. To je slikovita vas s številnimi orjaškimi sredozemskimi bori, ki imajo zelo značilne krošnje v obliki odprtih dežnikov. Zdi se, da nikjer pri nas pa tudi v drugih sredozemskih deželah, razen v okolici Rima ni tako velikih primerkov te vrste bora. Najpečji med njimi je visok 25 m, premer debla pa znaša 120 cm. Čeprav ti bori rastejo po navadi le ob morju, je zanimivo, da so v Karojbi oddaljeni okoli 20 km od morja in dobro uspevajo v nadmorski višini 276 m. Domnevajo, da so jih tu zasadili že stari Rimljani. Med obema vojnoma so skušali nekateri trgovci posekati te lepe bore za gradbeni les, vendar so to prebivalci Karojbe preprečili. Vasčani še tudi danes ljubosumno varujejo lepa drevesa.

SAKI (H. H. MUNRO):

H-R-B-E-T

— Zargon te ženske me utruja, kadar govori o umetnosti — cini, ki ji je bilo treba plačati 600 frankov. Prav tedaj je prišlo do krize v življenju trgovskega pripoveduje o podobah, ki »rastejo na nekome«, kakor da so slike neke vrste grob.

— To me spominja na povest o Henriju Deplisu — je omenil časnikar. — Ali sem ti o tem že kdaj pripovedoval?

Clovis je odkimal.

— Henri Deplis je bil po rodu iz Velike vojvodine Luksemburg. Po zrelom razmišljanju si je izbral poklic trgovskega potnika. Opravki so ga pogosto pripeljali izven meje Velike vojvodine in prav v nekem mestecu severne Italije je zvedel za novico, da je dobil del zapuščine daljnega sorodnika.

To ni bila velika zpuščina niti s skromnega stališča Henrija Deplisa, vendar ga je pripravila do nekaterih navidezno nenevarnih stroškov. Namreč Deplis je prevzel dolžnost pokrovitelja krajevne umetnosti v malem severnoitalijanskem mestecu, ki je bila zastopana v iglah za tetoviranje gospoda Andreasa Pincinija. Signor Pincini je bil verjetno najboljši mojster tetoviranja, kakršnega je Italija kdajkoli imela, vendar je živel v bednih razmerah in je za vsoto šest sto frankov rad privolil, da bo pokrtil hrbet svojega »klienta« od vratu do pasu s sijajnim prizorov Ikarusovega padca.

To je bilo njegovo največje in poslednje delo. Ne da bi počakal na plačilo, se je poslovil od živ-

ljenja. Toda ostala je vdova Pincinija, ki ji je bilo treba plačati 600 frankov. Prav tedaj je prišlo do krize v življenju trgovskega potnika Henrija Deplisa. Zapuščina se je zaradi številnih upnikov zmanjšala na nezadostno vsoto in ko so plačali vse takse, je ostalo nekaj več kakor 430 frankov, da bi jih ponudil vdovi. Četa policijskih sil mu je preprečila, da bi iskreno zlovoljna prešla prehod in ga strogo opomene toliko, kakor je rada tudi sama pojasnjevala, zaradi odpisa tistih 170 frankov, kolikor zaradi poskusa, da bi zmanjšal vrednost priznani umetnini njenega skih prepričev in nekaj časa je moža. V času enega tedna je moral Deplis zmanjšati ponudbo na 405 frankov, kar je spravilo vdovo iz jeze v bes. Razveljavila je prodajo in po nekaj dneh je Deplis zvedel, da je darovala umetniško delo občini Bergamo, jega sklepa, da Padeč Ikarusa kar je ta sprejela z zadovoljstvom. Neopazno je zapustil kraj in oddahnil si je, ko so ga poslovnih razlogih odvedli v Rim, kjer je upal, da sta se naposled on in slika izgubila z vidika.

Vendar je na svojem hrbtu nosil breme genialnosti mrtvega umetnika. Ko se je pojavil nekakega dne v zameglenem hodniku Ikarusa (ki se pripisuje Andreas Pinciniju, zgodnje XX. stoletje). Tedaj mu je nekakega dne (lastnik je bil namreč Italijan s severa) in mu odločno prepovedal da bi razkazoval slavni Ikarusov padec na javnem kraju brez dovoljenja, ki bi ga izdala občina Bergamo.

Oblasti v Bergamu pa so se spomnile, da bi utegnila slana voda škoditi umetniškemu delu, zato so izdale odločbo, ki je pre-

povedovala zmučenemu trgovskemu potniku, da bi se spet kopal v morju pod kakršnimi koli pogoji. Revež je bil neznanstvo hvaležen svojim delodajalcem, ki so mu dali novo delovno področje v okolici Bordeauxa. Toda hvaležnosti je bilo konec na italijansko-francoski meji. Impozantna četa policijskih sil mu je preprečila prehod in ga strogo opomene toliko, kakor je rada tudi sama pojasnjevala, zaradi odpisa tistih 170 frankov, kolikor zaradi poskusa, da bi zmanjšal vrednost priznani umetnini njenega skih prepričev in nekaj časa je moža. V času enega tedna je moral Deplis zmanjšati ponudbo na 405 frankov, kar je spravilo vdovo iz jeze v bes. Razveljavila je prodajo in po nekaj dneh je Deplis zvedel, da je darovala umetniško delo občini Bergamo, jega sklepa, da Padeč Ikarusa kar je ta sprejela z zadovoljstvom. Neopazno je zapustil kraj in oddahnil si je, ko so ga poslovnih razlogih odvedli v Rim, kjer je upal, da sta se naposled on in slika izgubila z vidika.

Vendar je na svojem hrbtu nosil breme genialnosti mrtvega umetnika. Ko se je pojavil nekakega dne v zameglenem hodniku Ikarusa (ki se pripisuje Andreas Pinciniju, zgodnje XX. stoletje). Tedaj mu je nekakega dne (lastnik je bil namreč Italijan s severa) in mu odločno prepovedal da bi razkazoval slavni Ikarusov padec na javnem kraju brez dovoljenja, ki bi ga izdala občina Bergamo.

Oblasti v Bergamu pa so se spomnile, da bi utegnila slana voda škoditi umetniškemu delu, zato so izdale odločbo, ki je pre-

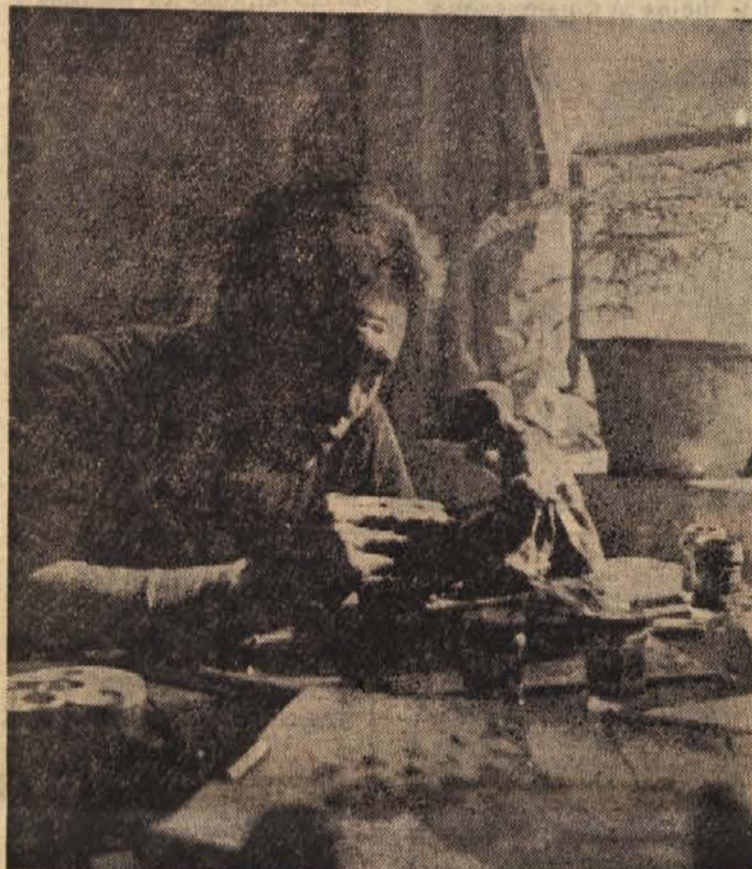
zaredi napada na tovariša anarhista ostro grajali, dobil pa je tudi sedem let zapore zaradi poskodovanja domačega umetniškega blaga. Brž ko je lahko zapustil bolnišnico, so Henrija Deplisa poslali preko meje kot nezaželenega tuja.

V mirnejših pariških ulicah, posebno v bližini ministrstva lepih umetnosti, lahko tu in tam srečate potrtega in zaskrbljenega človeka, ki govori s počasnim luksemburškim naglasom. Samega sebe ima za eno izmed izgubljenih rok Miloške Venere in upa, da ga bo kot takšnega kupila francoska vlada. Sicer je dokaj pameten.

ZA DOBRO VOLJO

»Ne pridi mi preveč blizu, prostim — moj sin ima škrlatinkolo«

Mladi Kitajec An Mao-ze ni le imeniten slikar, marveč tudi pravcati kiparski mojster, baje ga v domovini zelo cenijo

Novo življenje V STAREM PIRANU

Mestece Piran je gotovo eno najlepših središč zahodne Istre, sodi pa med najpomembnejša obmorska naselja na jadranski obali. Celotno mesto se je razvrtilo na rtu majhnega in ozkega polotoka ter predstavlja zelo lepo in skladno arhitekton-

Statut piranske mestne občine izvira iz l. 1099

sko celoto. Zgrajeno je v terasah od obale proti vrhu vzpetine, kjer se dviga vitki zvonic in razgledni stolp z lepim razgledom na Istro in velik del Slovenije, vse do Triglava. Slikovita stara poslopja v slogu beneske gotike in baroka krasijo ozke mestne ulice. Najlepše zgradbe so v tako imenovanem malem pristanišču, ki je z ozkim prekopom povezano s prostim zunanjim pristaniščem.

V daljnji minulosti je bilo to istrsko mestece znano pod imenom Piranum in Marijana. Z zadnjim imenom se danes nazivajo del mesta. Piran je imel svoj statut že leta 1099. Iz burnih časov medsebojnih bojev jadranskih obalnih mest in njihovih skupnih bojev proti sovražnemu osvajalcu so se v Piranu vse do današnjih dni ohranili ostanki močnih obzidij in trd-

17 dni pod zemljo

V premogovniku Buri Demo pri mestu Asansoli, okoli 200 km od Kalkute je bilo v začetku tega meseca zasutih 39 ljudi. Nesreča se je pripetila 29. septembra in so takoj začeli delati za njihovo rešitev. V veliko presenečenje so 15. oktobra, torej po 17 dneh, našli v zasutem rovu 11 rudarjev, ki so še živeli. Na vprašanje, kje so ostali, so odgovorili, da tavajo nekje pod zemljo. Iskanje preostalih rudarjev v premogovniku se še nadaljuje. Do sesedanja zemeljskih plasti, ki je povzročilo nesrečo, je prišlo zaradi dolgotrajnega deževja.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER

10

Brez nezdov je prišel domov in oddal očku trafikantov zavitek; v njem je bila ostrozoba jugoslovanska bomba. Šele tedaj se je spomnil na papirje, ki jih je bil vzel iz cekarja. Odšel je na podstrežje in potegnil iz žepa kup listkov, na katerih je bilo napisano: Živla Osvobodilna Fronta slovenskega naroda! Janeza je zapela vest. Kaj ga je le pičilo, da jih je vzel iz cekra, tega ne bi smell!

11

Sklenil je, da bo popravil napako. Priložnost se mu je ponudila še isti dan. Očka ga je poslal z nekim naročilom na drugi konec mesta. Vračal se je s tramvajem in stiskal v žepu listke, ki so ga srbeli v dlan. Gneča v tramvajem vozu je bila nadvse primerna, da listke neopaženo raztrosi, potem pa jo, kar se da naglo, pobere s tramvaja. Čakal je samo še pravega trenutka, da začne svojo drzno akcijo.

12

Na tramvaj je stopil človek v dežnem plašču, odločnega obraza z gladkimi črnimi lasmi. Ustavil se je ob Janezu. Za hip se mu je odgrnil plašč in Janez je pod sukničjem opazil pištolo. Italijanski policist — je pomislil Janez — ta bo zajal, ko bo našel listek v svojem žepu! Previdno je segel možakarju v žep in spustil vanj listek — ko ga je močna roka trdno stisnila za zapestje.